هو الرزاق

مناقب رزاقیہ

حالات

قطب الاقطاب حضرت سید شاہ عبد الرزاق بانسوی قدس سرہٗ

از

فخر العلماء والمحدثین حضرت مولانا محمد نظام الدین فرنگی محلی

حسب ارشاد

حضرت سید ممتاز احمد صاحب رزاقی بانسوی

بحسن صحت

جناب مولانا محمد صبغت اللہ صاحب شہید فرنگی محلی

باہتمام عابد علیخان شاہی پریس لکھنؤ میں چھپا

بسم اللہ الرحمن الرحیم

نحمدہ ونصلی علی رسولہ الکریم

قطب الاقطاب مرشد انام محبوب بارگاہ الٰہی حضرت سید شاہ عبد الرزاق بانسوی قدس سرہ الاصفی کی مقدس سوانح عمری، آپکے سلسلۂ نسب اور کرامات کے متعلق اسوقت ارباب اعتقاد کے ہاتھون مین مجمل و مطول بہت سے رسائل ہین - لیکن استاذ العلما حضرت ملا نظام الدین صاحب جنے جس دقت نظر اور عالمانہ انداز اور حسن تحقیق کا ثبوت دیا تھا آپکے حالات جمع کیے ہین انکو علاوہ فضل تقدم کے خاص جامعیت و مرتبہ استناد حاصل ہے اب سے چھبیس ۲۶ برس اُدہر عم محترم و معظم مرشدی حضرت سید شاہ غلام جیلانی صاحب قدس سرہ العزیز نے ۱۳۱۳ھ مین اس مستند کتاب کو خاص اہتمام سے شایع کرایا تھا اور تحقیق الفاظ و تصحیح عبارات مین جو غیر معمولی جد وجہد فرمائی تھی اُسکا ادنی نمونہ یہی کہ جسقدر قدیم نسخے اس کتاب کے ملسکے اُنکو یکجا کر کے کتاب کی تصحیح کیگئی اور اسی پر بس نہین کیا بلکہ ابو الحیا جناب مولانا شاہ محمد نعیم صاحب قدس سرہ فرنگی محلی ایسے محقق عالم کا بھی اسمین مشورہ شامل کیا گیا - اسی کا نتیجہ ہے کہ ناظرین کو ایک ایک صفحہ مین بیس بیس نسخے نظر

آئینگے۔ یقیناً سخت احسان فراموشی ہوتی اگر حضرت عم محترم رحمۃ اللہ علیہ کی کوششوں کو اس اشاعت مین نظر انداز کر دیا جاتا۔ اسلیے جو شان اور طریقہ پہلی اشاعت کا تھا باوجودیکہ وہ ایک حد تک اب متروک ہوگیا ہے لیکن نہ صرف اسلاف کی یاد قائم رکھنے بلکہ زیادتی تحقیق کیلیے اسی کو قائم رکھا گیا اس قابل عزت کتاب کی ہیبت و عظمت کو مد نظر رکھتے ہوے یہ خیال غلط نہین ہے کہ صورت موجودہ سے زیادہ اسکو صورتاً و معنًا شاندار بنایا جا سکتا تھا یعنی مفید حواشی اور کارآمد فٹ نوٹ حضرت مصنف کی سوانح عمری، نفس کتاب پر تبصرہ، ارض مطہر بانسہ کے تاریخی حالات، خود سلسلۂ رزاقیہ کی مختصر تاریخ یہ چیزین ایسی تھین جو نہ صرف زمانہ موجودہ مین جبکہ اصول تصوف و سلوک سے ایک عام بیخبری ہے ضروری تھین۔ بلکہ کتاب کو زیادہ نفع بخش بھی بنا دیتین لیکن چونکہ اشاعت مین عجلت زیادہ تھی اسلیئے ان چیزونکو رسالہ ہذا کی اردو ترجمہ کیلیئے چھوڑ دیا گیا ہے۔ جسکی تکمیل مین میرے عزیز جناب مولانا صبغت اللہ صاحب شہید فرنگی محلی مصروف ہین اور جو انشاء اللہ جلد ملک کے سامنے پیش کیا جائیگا۔ اس کتاب کی تصحیح مین بھی عزیز موصوف نے میری مدد کی ہے۔ اسلیے ناظرین کتاب سے توقع ہے کہ مطالعہ کے وقت عزیز موصوف کیلیے میری طرح دعائے فلاح دنیا و آخرت کو نہ بھولین گے۔ فقط

ممتاز احمد رزاقی بانسوی۔

فہرست مضامین مناقب رزاقیہ

الحمد لله الصمد الرزاق للارواح والاشباح الخلاق للموجودات جميعًا بالحكمة البالغة البازغة
والصلاة والسلام على سيد العالم بالتخلق بالاخلاق الالهية الشريفة البالغة افضل الرسل
والانبياء بالاكتناه للعالم الغيب والشهادة وعلى متقيه من الآل والاصحاب ولي السعادة وعلى
من اتبعهم باحسان بالمعرفة والعبادة وبعد فيقول تراب اقدام الفئة القادرية كثرهم الله تعالى
وعز وجل ما تجلى الحق علا على قلوب الاولياء وترقى العرفاء الاصفياء نظام الدين محمد
بن قطب العلماء ومركز دائرة المعارف الربانية والاسرار الالهية قطب الدين السهالي
مولدًا والانصاري محتدًا انه اذ قد صعد معارج العبودة وسعد جده بتحصيل التقيا و
قدوة الاولياء وعمدة العرفاء حاوي المعارف الالهية جامع الاسرار الربانية قطب الوقت
السيد عبد الرزاق مد الله تعالى ظلاله الظليل على الخلائق والخلائق ناح مطي عزمه
على سابرة ان يكتب بعض احواله الجليلة وصمم العزم وعلى الله التكلان وبيده التوفيق
ان يهديه الله تعالى ببركة صحبته العلية الى ما اهتدى وان تكون هذه الرسالة ذخرًا واجرًا

ليوم الحشر ارسه	فيا رب بالكل الحبيب محمد	فبيك هو السيد المتواضع
انلنا مع الاحباب وبينك الحق	اليها خليل الاولياء تسارع	فبابك مقصود وفضلك زائد

الٰہی افض علیّ انوار عطوفة الشیخ الاجل افاضةً بعد افاضة | وجودک موجود وعفوک واسع

واکرمنی بتلالؤ لآلی فیضہ تلالؤاً بعد تلالؤ واحینی والقلب فی ذکرہ وامتنی فی الوقت الموعود والروح یقظانٌ بمطالعة جمالہ واحشرنی والسریرة تجلی بمشاہدة ذاتہ وادخلنی فی الدارین فی زمرة احبائہ علیہ السلام وفقک اللہ تعالیٰ خیراً ان محاسن شیخنا الکامل غیر عدیدة ومناقبہ غیر محصورة وکرامات وی لاتحصی ست ومقالات وی از اکتناہ بیرون ست پس بندہ درگاہ کہ کمترین از خدمۂ جناب پاک ست وشمہ از ماذاق اولیاء اللہ تعالیٰ کہ مشامش بہرہ ور شدہ است دور ست از اندازہ واحصای مدائح وعطیات الٰہی وموہبات ربانی نامتناہی کہ بہا مطلق بقلب حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی روزی نمودہ بفضلہ وکمال کرمہ ازاچنانکہ توئی ہر نظر کجا بیند، بقدر بینش خود ہر کسی کند ادراک، لکن بقدر طاقت خود در احصاء آنچہ دیدہ واز زبان مبارک شنیدہ واز یاران معتمدین دریافتہ درین اوراق تحریر می آرد واللہ الہادی الی سبیل الرشاد وہو المثبت لاقدام عبادہ علی مایلیق والمبعد عما لایلیق واعلم ایہا الطالب الشائق الی جناب الحق تعالیٰ واحبابہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم سمیتہا مناقب رزاقیہ ورتبتہا علی خمسة وصول لیسہل علیک الاستخراج

وصل اوّل

دربیان نسب حلیۂ مبارک ووطن واحوال وفات وسلسلۂ انتساب طریقۂ صفیہ

[illegible]

احبائہ تبیین

ومقامات

کہ از کمترین خادمان جناب ست واز شمہ ماذاق اولیاء اللہ مشامش بہرہ مند شدہ است۔

اقدام

الی سمیتہا وترتیبہا

بندی از احوال نسب شریف ووطن شریف

وصل دویم در بندی از احوال خلاق و ارادت کشف معارف و اقوال دال بر حبت الٰہی
وصل سیوم در بیان بندی از انکه بهتف هاتف غیب لسان او بحلی یافت وصل
چهارم در بندی از واردات منام و الهامات در یقظه بدون سمع آواز هاتف و الهامات
ازجهت ارواح اولیا ظاهره وصل پنجم در بندی از کرامات و خرق عادات که متضمن
بعض تاثیرات بر اصحاب ست وصل اول بدانکه نسب حضرت شیخ قطب وقت شیخ

الاسلام مرشد المسلمین شیخ عبد الرزاق قدس سره الاصفی و هدانا بالقسط الاوفی بسید عالم
صلوات الله علیه علی آله الطاهرین می پیوندد و جد کلان بزرگوارشان رحمه الله تعالی مصحوب از
بدخشان در هند آمده و بپیش امرائے هند وقاری کلی داشت از ین راه افواج قاهره همراه داشت
و هنود مرتده را بحکم اضربوا اعناق الکفرة و جاهد الکفار اخراج نموده متصرف بر خطه آنها شد
و رواج اسلام بوجه قوت گرفت و بعد چندی از ایام حفید آن بزرگ در موضع محمود آباد
از نواحی دریاباد که قصبه ایست از اعمال او ده سکونت گرفته و بسبب جمع هرج که راه یافت
آن خطه بدست دیگری رفت و حضرت شیخ اصفی قدس سره الاصفی در قریه بانسه که خانه
مادری در انجاست در خانه جد مادری خود توطن گرفت و ایام طفولیت و خورد سالی از
اکتساب آشنائی از حرف و خط آشنائی نگرفت الا آنکه دران هنگام قرآن مجید را خوانده و از
لسان پارسی گرفت چنانچه عادت هند ست که طفلان را از لسان مسطور متعارف می کنند

اولاً با الفاظ حروف و نقوش خطیه و بعد از اعتیاد بفهم دلالت نقوش بر الفاظ خود با طرف
دلالت به سبب فرط آشنائی کنانند و حضرت قدس سره الاصفی بمرتبه تامه که مقصود از تعویذ باشد
مانوس نشد یا فی الجمله شناسائی یافته باشد بعد از آن این تعلیم و تعلم از میان رفت قبل از حصول
ملکه بعالم نسیان رفته باشد و بالفعل از دلالت نقوش عربیه و فارسیه مناسبت یافته نشد
حلیه مبارک حضرت شیخ قدس سره الاصفی طویل قامت بودند با فراط بلکه بطول که در حلیه
مبارک حضرت نبوت صلی الله علیه وسلم و علی آله الکرام الطاهرین یعنی از قد پر متوسط که طویل
از قصیر باشد و احمر اللون یعنی گندمی که مائل به بیاض خفیفی باشد و چشم مبارک مناسب بود
و بنگرائی از صفرت بود و سواد اللون محبوب و در آخر سن بسبب ضعف که موجب گرمی
دماغ باشد یک چشم جانب یمین رفته نشنیست از میان رفته راه خود گرفت بینی مبارک [illegible]
و طویل آینه طبع داشت یعنی متوسط و دهان مبارک کلان بود مثلاً عمق و قدر فرج
میان دندانها از خاطر رفته و لحیه مبارک طویل مشروع و کثیف مطبوع داشتند که از موها سیاه و حلیه
و موی سفید نورانی و سن شریف وی قریب نود ظاهر او کم بود و قد لقی الله تعالی یوم الاربعاء
السادس من شوال من السنه السادس و الثلثین بعد الالف و المائه من سنین الهجریة
المقدسه و دفن بروضته فی مشرق القریه بانسه قریبه منها جدا و آن روضه الجمال نهایت
دلپذیر است و عشاق الهی را سکون بسیاری بخشد و شاغل با ذکار ظاهریه و باطنیه را
جمعیت کی و یکسوئی در ذکر عجیب بسیار میسر زیارتگاه جمله خلق آن نواحی است بزار عظیم
بر دکانها بر پا میشوند و وقت ارتحال حاضر نبودم رسیده از مردم که حاضر بودند
هستند شنیده که بیش از قضا از مرض نفخ شکم و قولنج مبتلا شد بعد از آن مرتفع شد و از ابتدا

مرض تا وقت لقا بحق پیوستند حواس و عقل تفاوت راه نیافته و بعضی از حضار گفتند
که این وقت کلمهٔ شهادت است فرمودند که این خود نقش دل است که ازین غفول خواهد
شد آن حاضر گفت باشد من هم موقنم لیکن از بهر این بعرض میرسانم که همه اعضاء آن
باشند که مخلوق شده اند پس آن پس زبان در کار خود باشد هرچند مدار کار بر شی نیست
پس بر زبان راند کلمهٔ تامه را آن عزیز هم گفت حضرت ارشاد فرمایند که بعد از ارتحال
ما چه کنیم ظاهراً تفطن فرمود که از ساختن عمارت در مرقد از گنبد و مسجد و صومعهای زیاد
می پرسد فرمود اینها امور از من متعذر است نطلبید بعد از ارتحال هر کس مشتغل و خود مختار
آن عزیز گفت از سیرت علیه و حیات طیبه که تجرید و تفرید باشد آگهم که ازین چیزها رغبت و رضا
نیست لیکن از خصائص صاحبزادهٔ والا میان صاحب میان غلام دوست محمد سلمه الله تعالی
در جاه عالی مدارج الکمال و میان منگری سلمه الله تعالی که برادر علاتی میان غلام دوست محمد
می شوند با هر یکی چه طور الاصوب باشد فرمودند اینها هر دو برادر ند و خاله یعنی مادر
میان منگری مادر ایشان است یعنی با یکدیگر معاشرت دارند صاحبزاده والا مادر برادر
خورد را مادر خود پندارند و همچنین واقع شد صاحبزاده والا شفقت بحال برادر خورد چنان
نمودند که بگلانها همچنین نیز همچو معاشرت فرمودند که هادی مطلق و حبیبش خاتم رسلان
سید عالم صلوات الله تعالی علیه و علی آله الطاهرین مقتضیان با آثار نبوی اینهی با این ست
سلمها الله تعالی بعد از آن آن عزیز مخلص صادق بجناب حضرت اعلی الله درجته فی العلیین باز

[illegible]

بعرض رسانند که در حق صاحبزاده والاجیزی فرمایند فرمودند استقامت نمایند و
هرگز قصد تحصیل معاش بجانب امراء و عمال نکنند همه خوب خواهد شد آنچه از پیر دستگیر خود من
رسیده بود نموده ام بوی مشغول باشد ان شاء الله تعالی نافع خواهد شد مرضی حقتعالی خواهد شد
بلکه همه یاران طالب حق تعالی بگویند که هر آنچه بآنها ارشاد یافته بجد و جهد کوشند فیض الهی
خواهد شد ان شاء الله تعالی بعد از آن آن مخلص صادق بعرض رسانند که وجه گذران ندارند چگونه
استقامت نمایند فرمودند که من که در خانه نشسته بودم هیچ مدد معاش نداشته بودم رزاق مطلق
رزق رساند بطوریکه از دیگران مواسات کرده شد این چند کلمات در میان آمده بود از ان شیوه
بجناب ایشان خود شد و بعد ساعتی باقی بحق شد قدس سره العزیز حق تعالی از برکات
وی ما مریدان را بهره مند گرداند قدس الله سره الاصفی هذا ما بقسط الاوفی فهم شنیده
که بعض اذکار ارشاد فرموده که از ورد وی بسط رزق و وجه معاش شود حضرت قدس سره الاصفی
در طریقه قادری بوده مشرف بیعت بجناب قدوة عشاق واصلان بحق مستغرق بذات احد
مطلق سیاح بحر حقیقت و رهنمای راه طریقت قطب وقت پیر سید عبد الصمد مد ظله العالی شده انما
نموده مزار مبارک شریف در احمد آباد گجرات زیارت و تبرک بود وقت بجناب شاه شیخ الاسلام هدایت الله
شده انما قادری بیعت کرده و اجازت گرفت ظاهر او خطه عرب فوت است و وی بجناب شیخ
المشائخ الکبار عارف کامل قدوة موحدان واصلان شاه حسین خلد انما قدس سره در برهان پور
مرقد مبارک شان زیارت و تبرک بود وی بشیخ الاسلام قطب وقت شاه امان الله امانی رحمه الله تعالی و وی
بشیخ الاسلام شاه ابراهیم بکهری می پیوند و وی بشیخ الاسلام شاه ابراهیم ملتانی و وی بشیخ
الاسلام میران سید بخش فرید بکهری و وی بشیخ الاسلام شاه جلال و وی بشیخ الاسلام سید محمد
و وی بشیخ الاسلام شیخ بهاء الدین و وی بشیخ الاسلام شیخ ابو العباس و وی بشیخ الاسلام سید حسین

قادری و وی بشیخ الاسلام شیخ موسی قادری و وی بشیخ الاسلام سید علی قادری و وی بشیخ الاسلام
میر سید احمد برادر سید محمد بغدادی و وی بشیخ الاسلام بسید محمد بن ابی صالح قادری و وے
بشیخ الاسلام بمیر سید عبد الرزاق خلف صدق حضرت قطب الاقطاب غوث اعظم حضرت پیر دستگیر
سید محی الدین عبد القادر جیلی و وی بشیخ الاسلام بپدر بزرگوار قطب الاقطاب غوث اعظم محبوب ربانی
حبیب سبحانی شیخ عبد القادر جیلی قدس سره و وی بشیخ الاسلام شیخ ابو سعید مبارک مخزومی و وی
بشیخ الاسلام شیخ ابو الحسن علی هنکاری و وی بشیخ الاسلام شیخ ابو الفرح طرسوسی و وی بشیخ
الاسلام شیخ عبد العزیز یمنی و وی بشیخ الاسلام شیخ ابوبکر شبلی و وی بشیخ الاسلام سید طائفه جنید
بغدادی و وی بشیخ الاسلام خال خود شیخ سری سقطی و وی بشیخ الاسلام شیخ معروف کرخی
و وی بشیخ الاسلام شیخ داؤد طائی و وی بشیخ الاسلام شیخ حبیب عجمی و وی بشیخ الاسلام تاج
محدثین و فقها و عرفا شیخ حسن بصری قدس الله تعالی اسرارهم و بارک فی اخلافهم و وے
بامیر المومنین سید الاولیاء صاحب رسول الله ذو الید الطولی فی المآثر و المناقب شعر
لا یدرک لو اصف المطری خصائصه و ان یک سابقاً فی کل ما وصفا اسد الله الغالب
مظهر العجائب و الغرائب علی ابن ابی طالب کرم الله تعالی وجهه و لله در من قال سه و اوضح
بالتاویل ما کان مشکلا علی بعلم ناله بوصیه علیه السلام و علی آله و وی بسید الانبیاء و المرسلین
خاتم النبوة رحمة للعالمین محمد مصطفی صلوات الله تعالی علیه و علی آله و اصحابه الکرام و هادی
الهادی المطلق جل و علا و بطریق حضرت خواجه معروف بامام المسلمین سید الاتقیا
العرفاء بالله تعالی و اسراره کما یجب و یرضی حضرت امام علی موسی رضا رضی الله تعالی عنه
و وی به پدر بزرگوار حضرت امام موسی کاظم رضی الله تعالی عنه. و وی به پدر بزرگوار
حضرت امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنه و وی به پدر بزرگوار حضرت امام محمد باقر

رضی اللہ تعالیٰ عنہ و وی بہ پدر بزرگوار حضرت امام زین العابدین رضی اللہ تعالیٰ عنہ

و وی بہ پدر بزرگوار سید شہدا قرۃ عین سیدۃ النسا فاطمہ زہرا ابن امیر المومنین و سید الانبیا

و المرسلین حضرت امام حسین رضی اللہ تعالیٰ عنہ و وی بہ پدر بزرگوار حضرت امیر المومنین

صاحب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و علی آلہ و اصحابہ وسلم و بطریق روحانیت کہ ویرا

طریق اویسیہ میگویند اجازت از جانب خواجہ بزرگ حضرت خواجہ معین الدین چشتی

رضی اللہ تعالیٰ عنہ چنانچہ در قصبہ موہان بتقریبی نزول فرمودہ مردم آنجا عقیدت

بسیار دارند و اکثری از سادات و غیرہ عقد بیعت دارند شخصی تمنی مبایعت نمود

و بعرض رساند قبول فرمودہ آن مرید صادق گفت من گرویدگی بجناب خاندان چشت

دارم ہر چند ہمہ خانوادہا برحق اند و بزرگ اند لیکن عقیدت باین خانوادہ گرفتہ پس آنحضرت

فی الجملہ سکوت فرمودہ گفتند کہ بحضرت خواجہ بزرگ ملاقات معنوی شد اجازت فرمود

پس آن شخص مرید در طریقہ چشت شد و شجرہ کہ در آن مشائخ کرام نبوشت و پیران بر بیعت

نویساندہ باین طریق کہ الٰہی بحرمت راز و نیاز یکہ فقیر عبد الرزاق بتو دارد و الٰہی بحرمت

راز و نیاز یکہ خواجہ بزرگ شیخ الاسلام خواجہ معین الدین چشتی رضی اللہ تعالیٰ عنہ بتو دارد الیٰ

آخرہ و برہمین اعتبار اگر طریق چشتی شمارند و در نخواہد بود کہ در قصبہ رودولی نزول فرمودہ

بود مردم ارادۂ بیعت آوردند حضرت قدس سرہ در خطرہ آوردند کہ این قصبہ ولایت

شیخ احمد عبد الحق ست رضی اللہ تعالیٰ و مزار مبارک دران قصبہ است بزیارت و تبرک بہ

فی الحال لقای معنوی بروح مبارک شان شد آثار اجازت و رضا لایح شدن گرفت

فصل دوم حضرت قدس سرہ العزیز در ایام طفولیت بقصبہ رودولی متوجہ شد ظاہرا

بہر تحصیل علم ہمراہ یک خادم معاون ظاہر اپدر بزرگوار ہمراہ کردہ بود در اثنای راہ ماندگی

گرفت در جائی نشست و خادم گفت که درین نواحی دهی ست که بعضی اقارب من درانجا
می باشند شما درینجا باشند من بآن ده میروم از اقارب خود ملاقات نموده چیزی برای
خورش می آرم و رفت چندی توقف شد چون ایام خردسالی بود از تنهائی در راه غربت
غمگین شدن گرفت درین اثنا درویشی حسن البهجة وبهی اللهجة نامش عنایت الله بود پیدا
شد گفت سبب گریستن چیست از سبب آنچه طاری بود گفت درویش فرمود مقصد کجاست
گفت ردولی گفت با ما بیا خواهم رسانید برفاقتش قصد مقصد نمودن آن درویش فرمود که
در دست کتاب چیست گفت یوسف زلیخا یعنی نظم ملا عبد الرحمن جامی رحمه الله تعالی در قصه
حضرت یوسف علیه السلام وعلی نبینا وآله و زلیخا رحمها الله تعالی گفت ترا چه کار از نیک یوسف
بچه حال بود و زلیخا چه حال داشت القصه در نواحی ردولی رسیدند و سایه درختی نزول
آوردند چون وقت مغرب رسید نماز گذارد و تا عشا مشغول رب خود شد حضرت شیخ
میفرمایند چنان متوجه بجناب ودود حق بود که از خود غائب شد محض [illegible] معنی ماند دیگر
یاد دارم که فرمود که مطابق قامت مبارک وی بود و عزیزی دیگر از یاران حضرت قدس سره
العزیز می گفت که شنید که بآسمان ملاصق بود حالت بر حضرت قدس سره العزیز متغیر شد
و ترس و خوف لاحق شدن گرفت پس برخاست بفاصله چند قدم از انجا نشست
بعد زمانی آن نور کم شدن گرفت تا اینکه صورت شخصیه جسمیه پیدا شد پس حضرت قدس سره
العزیز نزدیک وی آمد و درویش آب طلبید دران نواحی حوضی بود از انجا آورده و چیزی
دران حل نموده خورد و بقیه را بحضرت عطا نموده بمجرد خوردن وی حال متغیر شد از همه [illegible]
دل سرد گشت پس گفت مارا همراه خود گیر گفت تو خردسالی الحین تو در تحصیل [illegible] شدند
چند طوایف همراه [illegible] زنان مردم که دران نواحی بود طعام آوردند بحضرت اجازت خوردن

نمود حضرت فرمود شما هم بخورید گفت اگر برگردن رود ها می خواستم چرا نزول بیرون شهر
می کردم و نخوردا یام ابتدائی سرما بود پوشش خود بحضرت داد و حضرت پوشیده خسپید
چون باخر شب بیدار شد درویش سست و نیز پوشش خود را گرفته راهی شد
بنده از حضرت قدس سره العزیز پرسیدم که حالا آن درویش کجاست فرمود والله اعلم بعد
گفت که در خطه عرب فوت کرد علیه الرحمة چون روز هویدا شد آن رفیق که از راه جدا
شده بود آمد همراه وی شد مراجعت بخانه نمود چندی گذاشت چون ایام بتکلیف
از عوائق زمان از اشتغال بکتاب ماند و چون وجه اسباب معاش در تضییق بود
نوکری کرده جا بجا نوکری می کرد و از علوفه بحاجت ضروریه خود و حوائج من علیه
می پرداخت و سخا بسیار داشت هر چه در وجه علوفه می یافت از رحمی ازان بحوائج می پرداخت
و از رحمی ازان بفقرا مواسات میکرد بلکه از بیشتر مواسات میکرد همچنین میگذرانید و شجاعت
بارش داشت هرگز نمی ترسید مائل وی کمیاب بود در نواحی دکن پیش عاملی از عمال بادشاهی
نوکر بود روزی پیش وی با دیگر نوکران از سپاه نشسته بود یکی از اهل قلم وی گفت که
سپاه نشسته کسی نیست که از فلان متمرد زر برارد شخصی که تهور داشت گفت که من میروم
روزی رامی آرم و برخاست و گفت سید عبد الرزاق رفیق میشوی گفت میشوم هر دو
برخاستند پیش آن متمرد نشستند و گلوش گرفتند و سلاحی که داشت از پیش وی گرفته در
گلوش ملصق ساختند آن متمرد مضطرب شد سپاه وی گرد اگر میگردیدند لیکن جرأت نمی
یافتند و آن زمیندار متمرد گفت شما ها دور شوید مارا می کشند پس آمدن شما ها لا ینفع ست پس
تا نیم زر را کفیل داد و اهل قلم آن عامل آمدند در انچه نشان خواطر آنها بود کردند پس
ایشان فرمودند مالا هیچ وجه تشهیر در رسید زر نیست بگذارید بگذاشتند و از وی برشدند

وگفتند که مایان میرویم در سپاه شما هرکسی داعیهٔ شجاعت داشته باشد هرچند مایان کوتن
نشستیم و حضرت می فرمود که هرگز در آن وقت بیم و ترس بوجهی نبود کسی قوت و قدرت
نیافت و همچنین حوادث بسیارست و تواضع بسیار داشت و فقرا از هر قسم در دائرهٔ
خانقاه نزول میکردند و از ضروریات از طعام وغیره مرفه می شدند و چند روز اقامت
می کردند روز اول بود هر روز مهمان بودند ازین سبب مقروض بسیار شد اگر فقرا
بیست و پنجاه و یا زیاده می آمدند غله مید هانید با اسباب پختن هر قدر که می طلبیدند
می یافتند اکثری از آنها قوم ملائیه هستند که مرتکب خلاف شرع سخنهائے لاطائل میگفتند
هرگز چیزے نمی گفت و یاد اش نمی داد بوقت مناسب برفق ولین نصیحت میکرد بعضے
از آنها در آن وقت متندم میشدند و در عالم نوکری در بلدهٔ احمدآباد گجرات بود شخصی گفت
که درانجا درویشی ست که مردم در حق حسن ظن دارند و خدا شناس میگویند بوی رسیم و بیعت
بوے کنیم گفت بسیار خوب القصه بتمنائے دعوت پس پیش حضرت قطب قدوهٔ عرفا
حضرت سید عبدالصمد علیه الرحمة رسیدند و درخواست بیعت نمود قبول فرمود و از
اذکار ارشاد فرمود در گجرات چند ماه ظاهرا از چهار زیاده نباشد اقامت داشتند
و چند ساعت در شب یا روز از سعادت لقای فیض بخش شیخ بزرگوار خود بهره مند میشد
بعد ازان بمقام خود میرفت و در آخر شب بذکر مشغول می بود و در روز از خلق کناره
میگرفت شخصی بجناب حضرت میر سید عبدالصمد علیه الرحمة بعرض رسانید که سید
عبدالرزاق را بخلوت چله امر فرمائید و چله وی برپشت اسپ است چون میر صاحب
قدس سره العزیز واقف سر قدیم بود و زبان مبارک را تاثیری قوی است بیت الهی
برپشت اسپ کشاد کار شد که با اولیای کمل در خلوت میشود و از جناب حضرت میر صاحب

قدس سره العزیز اجازت سیر جانبی شد پس تا احمد آباد متوجه سوی گشت چندی در نوکری
و خدمت فقرا گذرانید بعد ازان از روحانیت حضرت میر سید عبد الصمد علیه الرحمه اجازت
اقامت در وطن و ترک نوکری دریافت بوطن آمد و اقامت گرفت و از اخلاق مرضیه
شریفه بیدار بودن در شب مگر قلیل و میگفت مردم را مقدار پاس شب یعنی ربع کفایت
دارد و خود وی از پاس شب کمتر می خسپید مگر اینکه عارضی پیدا آمد و یاران را موکد به
بیداری می شد و از طلبهٔ حق کسی که بسیار می خسپید راضی نمی شد و موکد می ساخت
که شب چیزی نخورند در روز اندک تا احیای لیل و ذکر که مقصود نیکو بعده می گیرد
صورت یابد و خود وی سیر نمی خورد هر وقتیکه میخورد گرسنگی باقی داشت اگر آن قدر باز
خورد جایش بود بلکه اگر زیاده ازان خورد جایش هم داشت و در رمضان مبارک
بروزه تاکید می فرمود و در تقلیل طعام در وقت افطار مبالغه داشت و منع از طعام
در شب آنها را بود که تقلیل طعام بعد از افطار چنانچه باید میکردند و از اخلاق مرضیه آن
بود که اگر فقرا که ظاهر سپاهی آنها عشق الهی ست مهمان می شد طعام ما بین یدین وی
مینهاد و تخلی بالطبع می کرد مبالغه در خوردن نمی کرد و می گفت هرگاه درویش ست و
سپاهی وی سپاهی طالب حق ست تعالی بسیار خورد و پر ساختن شکم در حق وی زهر قاتل
و کم خوردن تریاق مجرب اگر مبالغه کرده که فلان چیز بخورد یک لقمه دیگر و سیر تا باید بگفته بنده
بسیر خوردن مشغول باشد پس بوی ضرر عظیم پیدا آید و اگر از ابنای دنیا مهمان بیشه شفقت
می فرمود و تاکیدات در خوردن و مبالغه نمود شاید که در مجلس بیگانه شرمش گیرد و گرسنه ماند
و بخوف ضرر در حق وی نیست چه تمام شب نمی خسپد اگر نمی خسپد بچیزها مشغول نباشد
که محمود نیست و از اخلاق مرضیه آن بود که شفقت بر اطفال بسیار می کرد و طفلان را از

اخلاق مرضیہ آن بود کہ سپارش اہل خصومت پیش قضات وغیرہ نمیکرد بلکہ سپارش در
امور دنیاوی دینیہ نمیکرد چنانچہ بعض اقارب می آمدند درخواست سپارش بقاضی کہ از مریدان
بود میداشت وجرأت نمی یافت کہ بعرض رساند از یاران خواست کہ بعرض ساند خطی حاصل
نمایند درین آشنا بودیم کہ از اندرون آمد وبی تقریب گفت کہ من سپارش بقاضی نمیکنم ہر چند
سر بجگر گوشۂ من باشد بعضی از سر واقف نبودند متعجب بودند بعد ساعتی معلوم شد کہ فلان
شخص درخواست داشت و درابتدا حاضر و از اخلاق مرضیہ آن بود کہ ہر جا کہ نوکری
می کرد اگر خلل فی الجملہ در اشتغال باشغال خود می یافت نوکری گذاشتہ جائے دیگر میرفت
و از ہمہ کس احوال خود را پوشیدہ و کسے کہ پیش وی نوکری بود مطلع میشد بر حالش
نوکری می گذاشت و علوفہ خود می گرفت و ہر چند بتواضع درپیش مے آمد قبول نمی نمود
این را واقعات ست از انجملہ اینست کہ پیش سید محمد یوسف کہ از خلفاے شیخ غلام محی الدین
کہ مشہور بشاہ مجاست نوکر بود روزی در مجلس وی بمقام خود نشستہ بود درویشے آمد بے
نگریست و از راہ تعجب گفت کہ ہی ہی لے باز بر طعمہ فرود آمدی شاہ یوسف متوجہ شد
پس از آن خلوت خواست و طلبید و از احوال پرسید اخفا نمود بعد از آن برخاست و
نوکری گذاشت شاہ یوسف مبالغہ نمودند فرمود مقام نوکری نماند شما بتواضع در پیش
مے آید کہ بنوکران نمی کنند و از اخلاق مرضیہ آن بود کہ در خانہ بشب بیدار می بود و در
روز در صحرا کہ فضا و مد نظر داشتہ باشد و یا در سایۂ درخت کہ مطبوع باشد و یا کنار جوئی و
یا حوضی دور از عمارت و مردم میرفت و در انجا از صبح تا ظہر می بود وضو ساختہ نماز میگذارد
و انوار الٰہی چنان تابیدن گرفتی کہ بیانش در قید قلم نمی گنجد و از خصال مرضیہ آن
بود کہ سیر و سفر را دوست میداشت چنانچہ از خانہ مبارک ببلدہ لکھنؤ کہ از دہ فرسنگ است

بقاضی میداشت
من درین
دورین
پوشیدہ میشد
و اگر کسے
داین
بسیار ست
کہ مقام

دو باری آمد و گاہی سہ بار و از درویشان بہمہ کس ملاقات می کرد و اگر کلمۂ نیک و لطیف
می شنید خوشیہا میکرد و مسرت تمام لائح میشد چنانچہ در سیر الہ آباد براہمی از قوم ہنود
ہند ملاقات کرد و وی مسافر بعالم بقا بود و بطالب خاص خود گفت کہ چیزے من میدانم
و از تو و از ہمہ یاران پنہان کردم حالا بتو ہمی نمایم اشارت باکسیری نمود کہ از وے
بعض اجساد زر میشود آن طالب گفت کہ من کہ توسل بتو گرفتم نہ برای چنین امری بلکہ
بہر اسم اعظم اللہ جل و علا این ہمت مے بار ہا بر زبان می آورد سرور بر جبین ہویدا
میگشت کلمۂ لطیف از ہر کہ می شنید وی متغیر می شد چنانچہ شخصے روایت نمود کہ شیخ محمدی
رحمہ اللہ تعالی بشاہ مرتضی سوپتی کہ شیخ قوم ملائیہ است ملاقات کرد شاہ مرتضی را کہ
پیالہ پر از مسکر شراب بود داد شیخ محمدی ابا نمود شاہ مرتضی گفت مصرع برزبان خمرے
بدل ذکر خدا شیخ محمدی گفت مصرع برزبان عطرے بدل ذکر خدا این حکایت را شنیر
بر زبان می آورد و حسن بدیہہ جواب شیخ را تحسین می نمود و امثال این واقعات را و اقعات
بسیارست از احاطۂ خامہ بیرون ست و از تر و بر بسیار ناخوشی داشت کسی روایت
نمود کہ پیش شیخ پیر محمد سلونی تقریب سرود بود و اشعار ہندیہ انشاد می کردند صوفیان
بوجد آمدند شیخ محمدی رحمہ اللہ رسید بعد از انکہ صوفیان نشستند شیخ چند آیت
بالحان خواند کسی بوجد نہ ایستاد شیخ گفت عجب ست آنرا سماع قرآن بر کسی حال متغیر
نشد و از اشعار ہندیہ کہ مضمونش باین مضمون بعدی تمام دارد متغیر شدند باین
بسیار راضی شد و از عنایت الہی بتوجہ پیران بزرگواران چنان حقائق بر وی لائح

وصل سیوم

شد کہ از طوق بیان بیرون ست و فنا و بقا باللہ گویا جبلت داشت و مرتبۂ جمع الجمع
و جمع تفرقہ چنانچہ بصحابۂ کمل بود طبیعت گشتہ بود و از آثار وی در ہمہ وقات جمع لسان

که در لسان این قوم آواز هاتف می گویند بود خواه متوجه شود یا نشود ازین راه احصای

آن متعذر است و در هر ساعت همین بود کرا یارای احاطه چون متوجه باین ملهمات

نمی شد محض نظر به محبوب داشت هم یاد نمی داشت بندی ازان که ذهن تذکر نماید

در تحریر می آرد بس بشنو از انجمله اینست که روزی بنده درگاه و یاران دگر در مجلس

حاضر بودیم که فرمود در زمان شیخین پیر دستگیر میر سید عبد الصمد علیه الرحمة را دیدم که

می فرماید که امروز دوشنبه باشد از سجن حیات دنیا خلاصی یافتم و بلقای حبیب

پیوستم بعض یاران از گجرات آمدند نشان دادند که بروز سه شنبه وصال بود گفت

من متحیرم که در گشتن خطا رفته باشد و این محض دیدنها نشده گفتم معامله اولیا تعبیر

فرمود آری معامله اولیا تاویل پذیر است چنانچه ابراهیم خلیل الله صلوات الله تعالی علیه

وعلی نبینا وآله الطاهرین را بود و چون این مجمل بود بنده گفتم که خلیل را علیه الصلوة و

علی نبینا و آله چه طور لاحق شده بود بعض یاران گفتند که آن قصه را میدانی سوال از

بهر چیست گفتم بهر اینکه بزبان مبارک هویدا فرمایند درین صورت مصدق معامله و

مکاشفه دیگران میشود فرمود همین که دنبه را بصورت این پسر گفت که خبر رسیده که در

فصوص و فتوحات مذکور است و پرسید این کدام کتاب است گفتم این هر دو کتاب از

شیخ ابن عربی قدس سره الشریف است بدانکه حضرت ابراهیم در خواب دید که پسر خود را

که اسحاق باشد ذبح می کند و بعضی گویند که اسمعیل است علیهما السلام و به پسر این خواب

وانمود پس گفت السمع والطاعة فافعل ما تؤمر ستجدنی ان شاء الله من الصابرین چنانچه

مشهور است و در قرآن مجید مصرح است و بذبح پسر متوجه شد و چون خواست که کار در تکمیل

رساند بر حلقوم دنبه رساند و کار تمام کرد علمای روایت را اقوال است در علم تفسیر جمیل قصه

مفصل مذکورست وبنذی ازان بنده در فوائد عظمی وصبح صادق شرح مسلم الثبوت وناد

آورده است وشیخ می فرماید که لم یشعر بالتاویل والرویا یطلب لتاویل انما کان الکبش

متمثلاً بصورة ابنه فالامر الذی هو رویا الانبیاء امر ذبح الکبش الذی هو فداء الابن یعنی

ابراهیم علیه السلام تاویل را نه دریافت ورویا تعبیر می طلبید وحال آنکه دنبه متمثل بصورت

ابن شده بود وی دانست این رویا بر ظاهر خودست وفی الحقیقت کبش بود که بصورت

ابن متصور شد چنانچه علم بصورت شیر وغیر ذلک پس رویائے انبیا که در حکم امر الهی ست

این رویا امر بذبح دنبه بود که بوجهے ظاهر شد بصورت اسحاق واز ین راه ذبح نکرد اسحق

را بلکه دنبه را تفصیلش در شرح فصوص ست ودفع شبهه طاعنان در کتب دیگرست این

موضع تاب تفصیل آن ندارد القصه حضرت شیخ قدس سره العزیز هرچند این فرمود

که تاویل پذیرست لیکن برصلوح معامله خود بتاویل که مذکور شد راضی نشد چه همه خوابها

تاویل دیگر ندارند بلکه بعضی از انها بر ظاهر خود می باشد وخودش جازم بر بقاء ظاهر بود بعد

چندی بعض یاران از گجرات آمدند گفتند که فوت در روز دوشنبه بود ودفن بروز سه شنبه

ازین راه مردم میگویند که سه شنبه باشد چون شنید اطمینان یافت واز انجمله انیست

که شنید اِنَّا سَنُلْقِی عَلَیْکَ قَوْلاً ثَقِیلاً پس تحیری از تردد راه یافت همدرین اثنا بود که لقای

معنوی به پیر سید عبد الصمد علیه الرحمة شد که استفسار نمود فرمود اَمْ تُرِیْدُوْنَ اَنْ تَسْأَلُوْا

رَسُوْلَکُمْ بعد ازان هم وقت ویا وقت دیگر از ارتحال خود آگاهی داد چنانچه گذشت

وان قول ثقیل ظاهرا همین بود واز انجمله انیست که شرقی از سکنه قصبه بلگرام بود

کرآن شریف در دل قرآن آهسته میخواند کسی نمیدانست حضرت قدس سره العزیز
فرمود خبر میدهد وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيْلًا حضار مجلس متحیر بودند فاحصل از شان نزولش بود
که حضرت فرمود که آن شریف قرآن مجید بوجه نیک خوانده باشد و از انجمله انیست
که بندهٔ درگاه از آزار قرحهٔ مثانه مبتلا بود هرچند این علت از زمان پیشین بود لیکن
دران هنگام استیلا گرفته که تجنش بحدی بود که نطاق عبارت و میدان تحریر از بیان
تنگ ست آثار ترحم بر آنحضرت قدس سره العزیز لائح شدن گرفت پس گفت خبر میدهد
که بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَاَنْتَ
اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ خوانده بهر دو کف هر دو دست دراز کرده چنانچه در حالت دعا مد اولا
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ بعد ازان بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ دمدو بررومالد از ذقن تا پیشانی و ازانجا مالیده بر سینه
و زانو و ساق تا هر دو پا دست راست بر ساق راست و دست چپ بر ساق چپ کشد
دو زانو نشسته بجانب قبله با وضو و یا تیمم انشاء الله تعالی صحت خواهد شد ظاهرا هم فرمود
دیگر امراض جسدانیه را دافع ست بلکه در دفع امراض نفسانی را هم و بندهٔ درگاه
عقب هر نماز فرض از فرائض پنجگانه بعد فراغ سنت وی چهل یکبار ورد
و آخر آنچنان کرده بعنایت الهی ازان شدت غیر متوقع لحفته خلاص یافته قریب ناج
قدیم شده الحمد لله علی ذلک و از انجمله انیست که در ماه رمضان مبارک که در
ایام گرما بود در هنگام برسات که گرمی دران هنگام در ملک هندوستان زیاده از حد
میشود مریدی از جانبی آمده که چند شبانه روز راه داشت روزه دار آمد و حضرت
صاحب قدس سره العزیز مداح همت وی بودند بنده را نحوی از تحیر پیدا شد چه شیخ

ابن عربی قدس سره در فتوحات میفرمایند که مسافر را روزه ممنوع ست بلکه واجب ست
که افطار نماید و حضرت شیخ قدس سره العزیز صحیح بر صوم وی نماید بعرض رساندم که آیا
روزه بهترست مسافر را فرمود خیر میدهد که افعال ناشنیعه نیست و گفت معنی این چیست
گفتم آنچه مقصود حضرت ست اینست که آن روزه حسن ست ولیکن ترجمه مطابق الفاظ نیست
که شنیعه است تردد راه یافت گفت که عجب ترجمه است فی الفور گفت که خیرست و هرکه روزه
قلیجه نیست باز گفت خیر میدهد که روزه بهترین چیزست بدانکه حضرت شیخ چون امّی
بود بیشتر آیات و احادیث و بزبان عربی دیگر می شنید و نتوانست تکلم وی چنانچه
هست و پیوسته می گفت چه کنم زبان یاری نمیدهد ورنه بلغت فصیح می شنوم و چون
متعارف بعض مردم در شنیعه ناشنیعه است شنیده شنیعه هست تعارف بآن داشت
ازین راه در تعبیر همچنان آورد و بنده چون باین مستفید شد جزم نمود که اقتدای شیخ
ابن عربی قدس سره الاصفی ظاهر القوت علم و نظر بوده باشد چه در اکثر جا در فتوحات
میفرماید ما وجدنا بطریق صحیح ولا بکشف و وجدانی و از انجمله اینست که شخصی از طلبه
علم ظاهر در حضرت بانسه آمد و از لقای خجسته بهره مند شد و یک دو روز مانده توزیع
خواست حضرت شیخ قدس سره العزیز فرمود امروز بمانند بعرض رساند ضرورتی در پیش
آمده که رخصت ماندن نمیدهد حضرت شیخ قدس سره فرمود که ان کنتم جنبا فاطهروا
چه معنی دارد شما طالب علمید بگوئید در دل وی ندامت رو آوردن گرفت و گفت
معنیش معلوم کردم و رفت تهیهٔ اسباب غسل نمود ظاهر از خواستن وی همین بود
که بدون غسل نرود و از انجمله اینست که در قصبه دلهوی ملا شیخ بدلی بکسر بای فارسی بلام
از علم ظاهری بهره داشته و ورع و زهد پرداخته مردی بسیار بزرگ خوشخو خفی دل وی

راه یافت پیش حضرت قدس سره الاصفی آمد و گفت شما ترجمان حق هستید بفرمائید که
عاقبت من چه طور خواهد بود و از مژدهٔ بخیریت خاتمه بهره مند گردانید حضرت قدس سره
الاصفی فرمود این در اختیار من نیست شما عالمید همه خبر دارید از راه تواضع فرمود بعد
ازان گفت خبر میدهد که لَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ملا شیخ بدلی شاد شده
نزد وی برخاست و رفت باین ترس که از زبان مبارک چیزی دگر بر آید و از آنجمله
اینست که در تیمم از بعض حاضرین پرسید که تیمم تا بند دست کفایت دارد یا نه چون
درین نواحی مردم حنفی المذهب هستند چنانچه حضرت قدس سره الاصفی هم در اعمال
حنفی بود گفتند که کفایت ندارد فرمود مرا معلوم میشود که کفایت دارد یا گفت که خبر میدهد
که کفایت دارد بعض طلبه علم چون عقیدت کلی بجناب عالی اند نشنیده تکلم کردند که چه طور کفایت
کتب فقهیه بخلاف وی ناطق ست بدانکه اختلاف ست فقهارا که در تیمم استیعاب ذراع
ست یا به بند دست کفایت دارد حضرت امام اعظم و صاحبیه رحمهم الله بر اول ست
و امام شافعی بقول قدیم و جماعه بر ثانی و اکثر احادیث صحاح مؤید قول امام شافعی
وغیره است و ظاهر افتوی حضرت شیخ ابن عربی قدس سره الاصفی همین است
و اشیاخ حضرت شیخ چنانچه سری سقطی و حضرت غوث اعظم که عامل بمذهب امام شافعی
و یا احمد بن حنبل بر همین ست پس تکلم بچه طور ست مع هذا امام مالک رحمه الله تعالی
مرفوعاً روایت می کند که اِخْتِلَافُ اُمَّتِیْ رَحْمَةٌ پس احتمال دارد که حضرت قدس سره
الاصفی که ملهم بکفایت تا بند دست شده باین رحمت مبشر شده بوده باشد فافهم وَلَا تَکُنْ اَوَّلَ مُنْکِرِیْهِ
وَاللّٰهُ اَعْلَمُ و از آنجمله اینست که روزی باران از حد زیاده بارید گرفت چنانچه
مردم کهنه در عمر خود نشان چنین بارش نمی دهند و حضرت شیخ قدس سره الاصفی

در اندرون خانه بود شب از نصف گذشته و آب در تمام ساحت خانه پر شده یکایک شنید
که قُم در دل گفت که قوت قیام ندارم چه دران روزها که بعد از یک دو سال وی ازین
عالم ارتحال گرفت در اعضای سافله قوت نداشت چنانچه از خود بر نمیخاست باز شنید
قُم وی فرمود که چون بکرّهٔ دوم شنیدم در خود یافتم که کسی میکشد رخصت مانده بود نمیداند
پس آواز با واز بلند بکرّات بمردم رساند که یا فلان و یا فلان مردم بیدار شدند یا بیدار بودند
دویدند و حضرت قدس سره العزیز را گرفتند و بیرون خانه کردند خانه افتاد بیرون شدن
همان او فتادن خانه و از انجمله است که در محفل شریف مردم نشسته بودند که فرمود
خبر میدهد که یَا اَیُّهَا الْمُزَّمِّلُ قُمِ اللَّیْلَ فرمود معناش چیست گفته شد که ای پیغمبر خدا
صلی الله علیه و علی آله ایستاده باش در شب در نماز یعنی نماز تهجد گفت خبر میدهد که این
حکم بهمه کس است مختص به پیغمبر خدا صلی الله علیه و علی آله و سلم نیست بچنین استحباب نماز تهجد
بهمه است بیشتر الهاماتیکه بحضرت شیخ قدس سره الاصفی روی نمود الشی از وی ا
الفاظ حدیث و قرآن بود بعض مردم بر مضمون آیات و احادیث مطابق شان ولی
فرود می آرند این نباید هرگز بلکه این الهام بحضرت شیخ قدس سره الاصفی ست آیا
و احادیث وحی نبوی است صلی الله علیه و علی آله و سلم پس مراد از وحی مطابق حال
نبوی است و مرادات الهامات مطابق حال حضرت شیخ قدس سره الاصفی باشد هر چند در لفظ
اتحاد پس مقصود از الهام یَا اَیُّهَا الْمُزَّمِّلُ بر حضرت شیخ قدس سره الاصفی اعانت بر
احیای شب باشد بنابر آنکه قیل و علا خواه بقیام نماز باشد خواه بنوع دیگر ریاضت
کرد فرمود که خبر میدهد که بهمه است و احتمال دارد که تحریص بر قیام تهجد باشد و این بهم
تعلق دارد و از انجمله است که شخصی پا بوس مشرف شد بوقت تعلیم فرمود که

گذشته بود
می شنید
کرّهٔ دوم
ماندن پیدا بود
الاصفی
خانه افتادن
و از انجمله
مختص نیست
آله و سلم
تنبیه الهاماتیکه
الهاماتیکه بحضرت
الهام
بیان کردن
بر مطابق نمودن
در کار رشته ما مقصد
و از انجمله

خبر رسید که اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ رَاجِعُوْنَ وی متفکر شد بعض یاران که واقف طور وحی بودند گفتند محل تفکر نیست شاید مراد آن باشد که بجدا جل و علا راجع باید شد بذکر و فکر قلبی نه فکر نظری که ارباب استدلال دارند و از انجمله اینست که در ابتدائے حال در بیرون شهر بود ظاهر در نواحی جونپور شنید یُسَبِّحُ لِلّٰہِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ چپ و راست نظر نمود کسی را نیافت بعد حینی باز شنید که این الهام است آواز مردم نیست و از انجمله اینست که بهر طعام نشسته همین که طعام پیش آمد شنید که حضا حاضر مشو فرمود تا هنوز دست بر طعام ننهاده ام این امر می شود بعد از ان قدری خورد چنانکه عادت داشت در تقلیل طعام و یا کم از ان و این واقعه بتکرار در مجالس واقع شده و از انجمله اینست که فرمود خبر رسید که رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَیْنِ بکسر میم بعض گفت که در قرآن مجید بفتح میم است بنده گفت که این وارده از الهام است لازم است که مطابق بلفظ قرآن مجید بهمه جهات باشد و مع هذا در بعض قراءات همچنین است و احتمال دارد که چون بعبارت عربیه چندان متعارف نیست از ین راه تفاوت کسر و فتح بوده باشد و از انجمله اینست که فرمود که وَاذْکُرْ رَبَّکَ حَتّٰی یَاْتِیَکَ الْیَقِیْنُ بعضی از فقرای حضار مجلس که از یاران جناب عالی نبودند که این خود در قرآن نیست و نه قراءت است فرمود نباشد اینچنین شنیدم و دانستی که الهام ما بر ولی مطابق الفاظ قرآن مجید لازم نیست و مقصود ازین الهام این است که طالب حق را لازم باشد که بذکر مشغول باشد تا مراتب یقین باو رو نماید و این بظاهر همچنین الهام سابق ارشاد بطلب حق است که روها از طعام بر ندارند چنانچه احادیث و اقوال اولیا ناطق بوی است بلکه مجمع علیه همه است ۵ اندرون از طعام خالی دار

تا در نور معرفت بینی ۰ و همچنین الهام واجعلنا مسلمین اشاره باین ست که جد و جهد
در اسلام و انقیاد دارند تا از خود فانی شوند و باقی بالله باشند هرچند احتیاج این شرح
نبود بهر استبعاد قاصران در تحریر در آمد. **واز انجمله انیست** که فرمود خبر میرسد که مردی
بارادهٔ بیعت می آید همون روز یا پس وی آمد و بیعت نمود و بروز دگر همچنین انچنین
اخبارات را واقعات ست **از انجمله اینکه** فرمود خبر میرسد که طالب حق می آید تخصیص
آمد طبیعت شریف اطمینان نیافت بلکه بحالت سابق منتظر ماند بروز دگر دیگری آمد باز
اطمینان نمی گرفت و خبر می شنود که طالب حق می آید همچنین چندی گذشت که مجمع کمالات
شاه محمد مقیم رسید و مشغول شد و دریافت که آن طالب حق همین ست بعنایت الٰہی
بروے فتوحات الٰہیہ زود تر رو نمود که حقتعالے همه طالب حق را نصیب کناد بحرمة النبی
و آله الامجاد صلوات الله تعالی علیه و علیهم اجمعین **و از انجمله انیست** که بعض یاران
چون از جای خود ها قصد عتبه بوسی میکردند سفر نمود در خانه که خبر میرسد که ان الذین
امنوا و عملوا الصالحات می آیند خوش میگفت که فلان می آید و این را واقعات بسیار
ما بین حضار مجلس عالی متعارف شده بود که وقتیکه می فرمود ان الذین امنوا و عملوا
الصالحات می آیند می گفتند که فلان و یا فلان می آید همون روز و یا روز دوم و سیوم میرسید
و لیکن این خبر وقتی میرسید که مخبر عنهم متجاوز از منزل شده مسافر شد و یا عزم مصمم نمود
و حضرت شیخ قدس سره می فرمود وقتیکه میر محمد اسمعیل متوجه این صوب می شود خبر میرسد
که عالی نسب می آید و اگر فلان و فلان متوجه میشود خبری می شنوم که ان الذین امنوا

اشارت — و از انجمله — اینست — و از انجمله — دیگر — حضرت شاه محمد مقیم — اینکه — ان الذین امنوا و عملوا الصالحات می آیند — بشارت — حضرت سید محمد اسمعیل — و دوم و سیوم — می گفتند — می آمد — سید عالی

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ می آید و از انجمله اینست که وقتی بخانه نشسته بود فرمود که طبع میخواهد که ملا کمال الدین برسد بایکدگر ملاقی شویم بعد از ان گفت که فلان چنانچه تیر از کمان سخت می جهد میرسد همین شد بی سبب ظاهر طبیعتش اضطراب گرفت و بدین عزیمت نمودن بانصوب راضی نمیشد و بزود و شتاب رسید و از انجمله اینست که وقتی در قصبهٔ رودولی نشسته بود مردم آنجا بملاقات بهره مند شدند شخصیکه بعلم ظاهر بهره داشت بقصد امر بمعروف مواخذه از اهمال نماز نمود حضرت شیخ قدس سره الاصفی در بعض اوقات از نماز توقف داشت در جواب گفت ما گنهگاریم باز گفت باز فرمود ما گنهگاریم شما مردی کلان که بالفعل از شما مردم منتفع می شوند و هر کس را حاجت بمسئله باشد از شما پرسد و مطلب برسد هم درین اثنا بود که شنید خبر میدهد أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ و از ان آمر بمعروف فرمود معنیش چیست وی ازین حال در دل خود گرفتگی یافت و مردم دگر گفتند آنچه دید پدید پدید حالا گذرید بعض مردم پیشتر زبدهٔ ارباب علوم شرعیه و عمدهٔ اصحاب فنون نقلیه و عقلیه مرکز دایرهٔ اصلاح و ورع قطب فلاک زهد و تقوی و ورع واقف اسرار حقیقت شیخ غلام نقشبند قدس سره شکوهٔ حضرت شیخ قدس سره در عدم تقید بنماز کرده شیخ غلام نقشبند در جواب گفت که تقیب ابان موصلی که از مشاهیر عرفا ذوی الاحترام ست از نماز تقید نداشت پیش از حضرت غوث اعظم رحمه الله تعالی شکوهٔ وی نمودند حضرت غوث اعظم علیه الرحمة فرمود هیچ مگوئید او پیوسته سر بسجود دارد سر عدم تقید بنماز بوجه تحقیق خود یافته

[illegible]

از بعضے علامات دریافتہ شد کہ در وقت نماز حالتی مع الحق تعالی داشت کہ بمنطوق لی مع اللہ وقت لا یسعہ ملک مقرب اشارت ست و از قیام و ہیئتی و اسباب طہارت و نماز در وی فتوری راہ می یافت ازین امر متوقف می شد و در بعضی اوقات بنماز مشغول می شد حالتی می یافت کہ لا عین رأت و لا اذن سمعت و آن حال را در ہمہ ازمان نمی یافت دران ازمنہ متوجہ بنماز میشد چہ طلب آن حال داشت و بالجملہ ہرچہ کشادی و فتح باب شد از ذکر و فکر و این را در نماز می یافت در ہمہ اوقات و قتیکہ رجوعی کہ در مراقبہ و ذکر و فکر می بود در نماز متوقع داشت بنماز ہمچنانست و در بعضی اوقات دریافتہ شد کہ بجسد لطیف متجسد شدہ نماز می گذارد و آنہا را کہ بصارت آن عالم ست می دیدند و ہی قوت این تجسد بسیار داشت و در اکثر اوقات می فرمود کہ توجہی کہ دران جسد می یابم درین نمی یابم و از بندہ میفرمود کہ اگر متجسد بجسد مثالی لطیف شدہ نماز بگذارد بعد ازانکہ سعادت نماید بجسد متعارف ذمہ وی ساقط می شود یا نہ گفتم اینچنین صورت در کتب روایت نہ آوردہ اند مرضی ایش دریافتہ شد کہ ساقط نمی شود و از بعض مردم طریقت پرسیدہ ہمین گفتہ اند و قضیۂ ابان موصلی را ہم قوت این تجسد بشدت بود و میفرمود کہ لا تقربوا الصلوٰۃ و انتم سکاریٰ اشارت باین ست چہ دران حال توجہ مع الحق در کمال نیست در رکوع و سجود و قیام و قعود و غیر ذلک سوائے حقتعالی در وجہۂ روح دیگر نیست و از ماسوائے غفلت تمام ست پس بمنزلۂ سکاری شد و قتیکہ این سکر حاصل نمی آمد از قربت بصلوٰۃ باین

دریافتن بعضی
دریافت
استتار و غیر
نماز

جسد متعارف چه این نماز بان نماز نسبتی ندارد بعد معاودت معاودت نماید و علمای
روایت را درین کلام متوقع ست تفصیل آن این رساله تحمل نیست و مع هذا فی الجمله
اشارت بآن میرود که مقصود حضرت قدس سره الاصفی که این آیت کریمه بطریق اشارت
بآن دلالت دارد چنانچه میگویند در قول عرب سعدی و ارک و در شان قول حق تعالی
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذِينَ مَعَهٗ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ الآیه وَالَّذِيْنَ مَعَهٗ
اشاره بامیر المؤمنین ابی بکر صدیق رضی الله تعالی عنه و امثال این بسیار ازین راه
می فرمود وقتیکه آن قرب شد این قرب منتفی شد و در بهرایچ حضرت شیخ قدس سره
الاصفی واقع شد روزی سوار شد و متوجه بصحرا در انجا بحاجت رفت بعد فراغ وضو
ساخت نماز گذارد و بسیار خوش آمد و گفت حالتی یافتم در نماز لا عین رأت ولا اذن
سمعت اشاره بفنا از خود و بقا بالله فرمود و این را واقعات لا تحصی ست
پس دریافتی که وقتی در نماز توقع این حال داشت میگذارد و مع هذا جماعات وقتیه و غیر
وقتیه چنانچه جمعه عیدین حاضر می شد و دیگری را امام می کرد و می گفت شما ها از مسئله
و قرارت واقف هستند پس وقتیکه متوقف در نماز می شد منتظر راه آن حال بوده با
و احتمال دیگر داشته باشد که ما غافلان بکنه آن نمی رسیم و قصه قضیب البان موصلی
علی ما فی نفحات الانس للشیخ العارف عبد الرحمن الجامی اینست شیخ عبد الله یافعی
رحمه الله تعالی گفت که یکی از اهل علوم مرا خبر داد که یکی از فقرا را میدید نه که نماز
می گذارد روزی اقامت نماز کردند و او نشسته بود فقیهی از سر انکار او را گفت
برخیز و نماز جماعت بگذار او برخاست و با ایشان تکبیر نماز بست رکعت اول بگذارد

[illegible]

در بین باب
در بین رساله
شیخ قدس
آیت کر

بینهم تریهم رکعا سجدا
یبتغون فضلا من الله
و رضوانا الذین
معه اشاره بامیر المؤمنین
ابی بکر صدیق ست رضی
الله تعالی عنه و اشداء
علی الکفار اشاره
بامیر المؤمنین عمر رضی
الله تعالی عنه ست
و رحماء بینهم اشاره
بامیر المؤمنین عثمان
رضی الله تعالی عنه ست
و رکعا سجدا اشاره
بامیر المؤمنین علی
رضی الله تعالی عنه ست
و یبتغون فضلا
من الله و رضوانا
اشاره بدیگر صحابه
اکمل صفت و شال

فقیه منکر بهلول وی بود چون برکعت دوم برخاست فقیه نظر بسوی کرد کسی دیگر دید غیر وی نماز می گذارد و از آن متعجب شد و در رکعت سیوم کسی دیگر غیر آن دو کس اول که نماز می گذارد و در رکعت چهارم دیگری غیر آن چون سلام دادند دید که همان کس اول ست بر جائی خود نشسته و از آن سه کس که در حال نماز دیده اثر نبود آن فقیر بوی نظر کرد و بخندید و گفت ای فقیه کدام یک از آن چهار کس با شما نماز گذارد شیخ عبد الله یافعی رحمه الله گوید که مثل این قضیه شنیدم که صادر شد از قضیب البان رحمه الله تعالی با بعضی از فقها قاضی موصل را نسبت بوی انکار تمام بود یک روز دید که در یکی از کوچهای موصل از مقابل وی می آید با خود گفت وی را می باید گرفت و قضیه وی را بحاکم رفع کرد تا وی را بسیاستی برساند ناگاه دید که بصورت کردی بر آمد چون مقداری دیگر پیش آمد بصورت اعرابی بر آمد چون نزدیک تر شد بصورت یکی از فقها ظاهر شد چون بقاضی رسید گفت ای قاضی کدام قضیب البان بحاکم می بری و سیاست می کنی قاضی از انکار توبه کرد و مرید شد پیش شیخ عبد القادر گفتند که قضیب البان نماز نمی گذارد گفت مگوئید که همیشه سر وی در خانه کعبه در سجود ست و هم در نفحات در فتوحات آورده است که بعد از نماز جمعه طواف می کردم شخصی دیدم که طواف میکند که وی کسی را مزاحمت نمی کرد و نه کسی وی را از میان دو کس در می آید که ایشان از هم جدا نمی کرد دانستم که روحی ست که متجسد شده بر سر راه وی نگاه داشتم و بر وی سلام کردم جواب من باز داد با وی همراهی کردم و میان ما سخنان واقع شده دانستم

[illegible]

الفاسقین برید ند حضرت شیخ رحمه الله تعالی مغموم و متاسف شد پس شنید
القاتل هو المقتول از تاسف استراحت یافت و از انجمله اینست که ملا شیخ
کمال الدین که از خصیصین یاران میبود عزیمت لقائے مبارک نمود و در دل مسئله تناسخ مخطور
بود چه از کلمات ائمه مسلمین از فقها و متکلمین بطلانش هویدا و ارباب کشف و شهود از صوفیه صافیه
اسرار کلام شان هم بر آن ناطق و عبارات بعضے ازینها دال بر خلاف در خاطر آورد که از
حضرت شیخ استفسار این مسئله باید نمود تا واضح گردد که کشف حضرت شیخ رحمه الله تعالی
بچه حاکم ست پس آمد بپابوسی متعزز شد و نشست بمجرد نشست حضرت شیخ رحمه الله تعالی
فرمود که یا فلان تناسخ چیست گفت تناسخ عبارت ست از تعلق ارواح بعد از ممات
باجساد که در بطون نساء خلقت تمام یافته و حاصلش حیات انسان در دار دنیا بعد
ممات الی ماشاء الله تعالی و گاهی تناسخ بر تصرف روح در جسد غیر الی ماشاء الله تعالی
من لمحة او لمحات فرمود که خبر میدهد که تولد نیست و در شان تناسخ بعد دیگر چیزے نفرمود
پس ظاهر وی دلالت دارد بر امکانش امکان وقوع و فتوحات شیخ المکاشفین
حضرت شیخ ابن عربی موافق وی ست و از بعض ناظران فتوحات که در علم ظاهر
و مطالب صوفیه صافیة الاسرار کثرهم الله تعالی الی یوم القرار ید طولی دارد و بر
فتوحات نظر کلی دارد شنیده ام که شیخ صاحب فتوحات رضی الله تعالی عنه از ثقه از [illegible]
خبر میدهد که وے مریض شد و در معالجه اهمال داشت بعض یاران وی گفت
که علاج باید نمود گفت لقد اسمعت اذ دعوت پس آن عارف بآن یار گفت که
پیش فلان متطبب رو و از حال من آگاه کن و علاج طلب پس رفت بمجرد رسیدن وے
آن متطبب که مرجع خلائق بود و پیش وی مردم گرد آمده بودند بتعظیمش برخاست

والتفات بسیار بسیار کرد وگفت این مرض را این علاج ست آن یار باز آمد بمعالجه
مشغول شد روز دیگر پیش متطبب رفت متطبب هرگز نشناخت و از حال علاج و مرض
غافل در تعجب شد باز آمد از شیخ از ما مضی و المورد شیخ گفت پیش از این من بودم که
در متطبب تصرف کرده بودم و اینچنین و ارادات زیاده از حد ست احاطه آن در تقریر
و تحریر متعسر ست از انجمله اینست که در سایه درخت برگد می نشستند که معلم عارف شهید
شد مغموم گشت مراجعت بخانه مبارک نمود بعد چندی خبر شائع گشت که مولوی مرحوم
جامع علوم دینیه و عقلیه عارف معارف یقینیه حاوی اسرار وحی نبوی علیه السلام علی
آله مولوی شیخ قطب الدین و الد این فقیر کاتب حروف شهید شد و ملاقی رب جل و علا
گشت وصل سیوم در بندی از احوال و ارادات منام و الهامات از جهت
ارواح اولیای طاهره و این هم حدی ندارد ناچار آنچه ذهن بتذکر آن وفا کند در
تحریر می آید از انجمله اینست که در ملک کهن بود ظاهر از در عالم نوکری پیش درویشی می آمد
چون از اخلاق مرضیه تواضع به درویشان و خلطت با اهل لباس صوفیه صافیه کثرهم
الله تعالی داشت از این راه با آن درویش لقای بسیار داشت و وی در تبدیل اجساد
مهارتی داشت روزی گفت که حکمای یونان چنین کمال داشتند که مس را زر میگردند و
دیگر عجائب ایشان در ذکر آورد حضرت شیخ رحمه الله تعالی گفت در امت مرحومه هم مردم
بسیار اند که کشف حقائق کردند این تبدیل اجساد چندان نزدیک آنها کار نیست چه بنظر
التفات میشود احتیاج بهوسنت چیزی دیگر نیست درویش گفت یکی شما هستند شیخ شما
حضرت میر سید عبدالصمد رحمه الله تعالی هست وی از این امثال چیزی می داشت

وازانجمله
نشستند
و مراجعت
بعد چندی شد
نبوی علیه و آله الصلوة و السلام
الحروف
وصل چهارم
و از انجمله
چهارم بدانکه
و ارادات
ظاهر هم حد ندارد
بمعونت
رحمة الله تعالی علیه اجمعین

حضرت شیخ قدس سره الاصفی فرمود چه چیز است برین شاشه کنم درویش گفت اگر
قوت داشته باشید فلان گیاه بیارید گفت هر چند آن کار نیست می آیم و بسوی صحرا رفت
متوجه بجانب میر سید عبد الصمد رحمه الصمد شد صورت حضرت میر سید عبد الصمد علیه
الرحمه نمودار شد و فرمود آن گیاه مطلوب نیست حضرت شیخ قدس سره الاصفی چند تا از آن
برکنند و آوردند آن درویش متعجب که ایشان نه نام گیاه شنیده بودند و نه دیده اند کجا یافتند
و نه دریافت که تعلیم خبیر لوی تعلیم نماید و از انجمله آنست که آن درویش از حضرت
شیخ قدس سره الاصفی اخفای حال خود می کرد هر چند که حضرت شیخ رحمه الله تعالی
هرگز متوجه بصناعت وی نبود لیکن چون از انجا که از خواص اهل کیمیا اخفای عملی
لحاظ بجانب من یجب له الاخفاء و من لا یجب نمیکرد و فرق میان فریقین ناکرده بعملیات
خود مشغوف بود روزی گفت که شما استخاره کنید و دریابید که این صناعت نصیب شما
هست یا نیست شیخ رحمه الله تعالی فرمود ما را با این التفات نیست بعد از آن در جلسه
ملاقاتیه که شیخ تعطل حواس ظاهری ست می دید که نجاست انسانی رفته از اطراف
جوانب وی قاذورات منفوره طبایع هویداست و وی مغرق در نجاست است و حضرت
شیخ قدس سره الاصفی در سرانجام تطهیر وی که ازین جلسه بخاست با درویش گفت که
ترا حاصلی ازین نیست هویداست که اشتغال باین صناعت تضییع وقت که نتیجه حرص
و طمع دنیای دنیه است و صورتش قاذورات است و نجاست آمر عاقل ازین
جنس تبری با بلیس تبری نمود هر چند محظور ذهن مبارک هرگز نبود و از انجا که گفته
خطره وی که زینهار شائبه میل طبع نبود راه یافت آن صورت رو نمود و از انجمله آنست
که روزی بخواب دید که خانه برادر کلان تصفیه می نماید و جاروب بدست ایشان

که این چه
عبد الصمد شد
عبد الصمد علیه الرحمه شد
متعجب شد
و از انجمله
که مارا باین
و در مغرق
وی که
و از انجمله
کلان را

شد بعد عرصهٔ قلیل خبر از راه دور آمد که برادر زاده شهید شد از انجمله انیست که
در ایام خردسالی چون برادر کلان فوت شد و وی اراضی خراجیه داشت حکام جابره
بوی مواخذه نمودند هر چند مردم گفتند که شان صغیر اند ازین سرانجام چگونه باید گوش نکردند
بعد ازان از انها بتقریبی جدا شد یازده بار سورهٔ اخلاص خواند صورتی نمود ارشاد
گفت مخوان عمل هست دبود خواهد شد از انجمله انیست که گفت من در ایوان بادشاه
محمد فرخ سیر بادشاه هند در آمدم و مردم چندی دیگر بودند در انجا که تری خوشرنگ و
خوبصورت و جثه کلان در انجا هست وی را گرفتند و من همه بودم و با خودش همی
را گرفت چندان در مزاج شریف حرارت راه یافته بود که هر کسی که استشفاع و قصد
خلاص میکرد بوی بدرشتی و ایذا معامله می کرد ملا کمال الدین جیو که از یاران باشند گفتند
که محمد فرخ سیر و قید وزیر شد از وزیر و بادشاه خوشی نبود بلکه مخالفت تام بود وزیر
زور و شوکت داشت بعد چند روز خبر از دهلی در رسید که حال امیر شاه جهان آباد
است شایع گشت که بادشاه در قید وزیر در آمد شیخ رحمه الله تعالی می گفت که ملا
کمال الدین کیاست و فراست بسیار دارد هر چند علم قید وی می جو این معامله با
داشتم بکسی نگفتم وی دریافت از انجمله انیست که از بعض یاران گفت که وزیر سیاه
رنگ [illegible] استفسار بعضی یاران انچه گفتنی بود گفتند بعد ازان گفت که دیدم
که جاموسی سرکش و قوی زور آور را گرفتند و بزمین آوردند و رسن در بینی میکنند
چنانچه عادت گاو و جاموس ست بعد ازان خبر شایع گشت که وزیر مقید شد و [illegible]

از انجمله

جابره — نکردند

از انجمله

وجثه — گرفتند

از انجمله

وازانجمله — بعض — جاموس سرکش و قوی زور را — گرفتند تمام کرد

رو بقرار آورد و بعضی از ان ملاقات با بی یحیی علیه السلام کردند و از انجمله انیست
که حضرت شیخ قدس سره الاصفی در هانا بقسطه الادنی در حالت تعطل حواس ظاهره
جای رفیع دید و در انجا حضرت امیر المومنین عثمان رضی الله تعالی عنه در ورد قران
مجید مشغول ست بعد چندی همین قصر را دید شخصی گفت که تو بیا تا در انجا رویم
فی الجمله توقف نمود آن شخص گفت که در انجا جناب پاک حضرت رسالت پناه صلی الله علیه
و علی آله وسلم بعد از ان رفت بلقای خجسته حضرت امیر المومنین عثمان رضی الرحمن عنه متعرز
شد حضرت امیر المومنین علیه رحمة الرحمن با کسی از حضار مجلس پاک وی گفت که علی مرتضی
در فلان جا بست متوجه بآن شد در همین اثنا حضرت امیر المومنین علی مرتضی کرم الله تعالی
وجهه بوی ملاقی شد در کنار خود گرفت و بقوت در سینه مبارک چسپانید و فرمود که تیم
مارا که منع کرده بود حضرت امیر المومنین عثمان رضی الله تعالی عنه فرمود که من منع کرده ام و
از انجمله انیست که حضرت ابی اهریره را رضی الله تعالی عنه دید که بر اریکه ارشاد نشسته
و بمردم علوم نبویه ارشاد مینماید و از انجمله انیست که امیر المومنین معاویه را دید در سکوت
و سرنگون و از انجمله انیست که در هنگام نوکری و سلاح بندی در جائی خسپیده بود
مردم دیگر که از اوضاع پسندیده و در لودند بر انکه گفتند که باوی بخسپید وی خسپید حضرت
شیخ قدس سره الاصفی می بیند که ماده سگی در خوابگاه ست بمجرد این دیار خاست و دید
که در انکه است ناخوش شد بوی زجر نمود از انجمله انیست که در هنگام سلاح بندی
میل بزنی خوبرو و حسن صورت داشت حضرت امیر المومنین ابی بکر صدیق رضی الله
تعالی عنه بوی نمودار شد و انگشت بدندان گرفت و آثار ناخوشی از جبین وی لایح گشت
چون بحالت صحو آمد آنجا را گذاشت عادت شریف بود که در هر جا که خلل می دریافت

آنجا را می گذاشت علی الخصوص وقتیکه از جناب قدس ایمائے می یافت از انجمله
که در بلدهٔ بهروچ به بهائے هندی جیم فارسی بهر لقائے درویشی متوجه شد باقتضائے
عادت شریفه که سیر بلاد می کرده بهر اهل لباس ملاقات می کرد و اگر کلمهٔ خیر و دلپسند
می شنید بسیار بسیار خوشی و نزهت خاطر می شد و اکثری آن کلمه را بر زبان رانده
خوشحالی ۱۲ غ
اهتزاز و خوشها میکرد گویا شکر شراب طهور ربوده می نمود چون بمکان درویش رسید
جنبیدن ۱۲ ص
درویش گفت بیا الله و آن درویش همه چیز را الله می گفت شیخ قدس سره الاصفی پیش
وی رفت و نشست درویش گفت سلامت از الله انداز یعنی زین از اسپ جدا کن
حضرت شیخ قدس سره الاصفی اسپ را پابند کرده گذاشت تا بعلف مشغول باشد
اسپ گیاه خورده در جست در آمد درویش گفت که الله الله خورده سرکشی و جهیدن
را خواهد و گفت با شیخ قدس سره الاصفی که تو هم بگو که همه الله حضرت شیخ فرمود
که من این حال نیست درویش زبان خود را بدعای بد آورد حضرت شیخ قدس
سره الاصفی فرمود که ببرکت حضرت غوث اعظم رضی الله تعالی عنه چیزے نخواهد شد
درویش در سکون شد بعد ازان بحضرت شیخ قدس سره الاصفی عطوفت آورد بسیار بسیار
مهربان شد و بتواضع طعام وغیره آورد و حضرت شیخ قدس سره الاصفی چندے
در صحبت آن درویش ماند درویش گفت ایام من بآخر رسید از ین عالم ارتحال
می نمایم بشما خبر خواهم کرد در هر جا که باشید حضرت قدس سره الاصفی از درویش جدا شد
بعد چندے روز آن درویش را در جلسهٔ ملکوتیه دید که مسرت از جبین وی لائح است در میان
می بیند که سر وی و دست وی ست حضرت شیخ قدس سره الاصفی متالم شد و غمزده
گشت بعد ازان مردم از بهروچ آمد نشان داد ند که فلان درویش را مردم بدعوی

و از انجمله

گفت که
برانداز

وجهیدن

بشیخ

حق الله گشتند و بجوار الله تعالی پیوست و حضرت شیخ قدس سره الاصفی قوت درویش
را امتیاح میکرد و می گفت که بعد موت قوت چنین داشت و از انجمله انیست
که روزی محمود شهید علیه الرحمة را در معامله روحانیه دید که میگوید که ببین اینها را که
چه کردند اشارت بسوی مردم دهی که قریب مزار مبارک ویست و مزار مبارک
بسمت غرب مائل بجنوب از حضرت باشناو کروه خواهد بود حضرت شیخ قدس سره
الاصفی سوار شده متوجه مزار مبارک وی شد عادت شریف بود که در اکثری از
اوقات در انجا میرفت و می نشست و حالات پسندیده که در خلوات شیوخ سابق
را روی می نمود هویدا شدن گرفت القصه بقریبا رضی که بجوار مزار بود رسیده در انجا
می بیند که مردم ده از حدود خود ها متجاوز شده قدری از زمین متعلق بمزار در کشت
خود آورده اند آنها را طلبیده و منع کرده آنها متندم شدند و گذاشتند و از انجمله یافت
زبسیر کوهستان متوجه شد در اثنای راه آوازی شنید که من قمر شهیدم اشناهمان
من باشید بعد از ان ببلده کهرهنا بضم کهاف هندی این حرفی ست که اهل
هند کاف را با ها امتزاج ساخته یکحرف کرده میخوانند و فتح را و سکون ها با غنه
نون و در آخر الف بعد سین مهمله متوجه شد در انجا اثر نیافت بعد از ان در جائی
دیگر قریبی می دریافت و زیارت کرد و مردم همراه را گذاشت و بکوهستان رفت
چند روز در سیر مشغول بود و در انجا آثار آدم لائح نبود چون ولوله عشق مرتبه
کمال بود از جاهائے ترسناک باک نکرده دیدن اثنا صورت حضرت جعفر صادق علیه السلام
نمود و فرمود که حاله مراجعت نمائید مراجعت کرد و یاران را همراه گرفته بخانه آمد
و از انجمله انیست که از قصبه ... سالی بحضرت باشنا متوجه یا بعکس در قریه مسغلی بمزار

و از انجمله

دیهی

باشند

و از انجمله

و از انجمله

باشند متوطن بود

شیخ کالی علیه الرحمة رسید و آن مزار از حضرت بانسا بجانب غرب یک کروه ست از
مزار آوازی برآمد و شنید که از تو کاری نه نیک بظهور خواهد آمد چون بخانه مبارک
رسید یک شبی مردم آنجا که از راه حسد سوء مزاج داشتند و از برادر خورد حضرت شیخ
قدس سره الاصفی صلبیعی بظهور پیوسته بود که آن مردم ناراضی بآن بودند بخانه مبارک
در آمدند و حضرت شیخ قدس سره الاصفی در مراقبه و شمشیر کشیده بر اندام مبارک
رسانند حضرت شیخ خبردار شد شمشیری در پیش بود بدست آورد و بر آن شخص کشید
یک شق از بند جدا شد پس پا شد و گریخت حضرت شیخ قدس سره الاصفی بسلامت
بر دانکی زخم سست رسید بر وی به شد حالا آن مردم همه باعتقاد خالص اند و دل
جان در محبت فدا دارند بعضها عقد بیعت نمودند و آن شخص که شمشیر کشیده بود برادر
خاله زاد او بود آن خود از فرزندان مخلص فدا است و وداد کلی دارد بدانکه بی استیذان
علی الخصوص بشب بخانه دیگر داخل شدن حرام ست و صاحب خانه را ممانعت بلسان
رسد و اگر قبول نکند پس بید و اگر شمشیر و غیره کشد پیش از آنکه رساند دفع آن لازم
اگر درین کشته شود بر وی چیزی در دنیا از کفارت و دیت و قصاص نیست
و در عقبی از ماثم بری پس چگونه رواست آید قول شیخ کالی قدس سره بروانست
که حسنات عوام سیئات ابرار است و از بجاست که زلات که از حضرت انبیا علیهم السلام
و علی نبینا و علی آله الکرام واقع شده و تعبیر از آن بظلم و مثل آن شده محمول بر ترک
اولی ست پس ترک اولی در حق آنها هرگاه چنین متشابه ست پس بعضی از کاملان
عرفا بالله که علی الحقیقة ورثهٔ انبیا باشند در حق آنها مباحات که لائق شان آنها نباشد
چنین متشابه بوده باشد پس تعبیر آن به نه نیک بر چها باشد از بجاست که سلطان

عارفین ابویزید بسطامی علیہ الرحمۃ بمسجدی رو بنماز جمعہ آورد و عصا خود را در
پائین صحن مسجد استاده نہاده و چون زمین آنجا چندان قوت ماسکہ نداشت آن عصا
بر عصا شیخے افتاد و وی را بر زمین آورد و آن شیخ از نماز فارغ شدہ بعصا قصد
کرد عصا را در جائیکہ نہادہ بود نیافت از سالک راه خود برگشتہ گرفت ابویزید این
تکلف را معاینہ نمود و در خاطر آورد کہ بسبب عصاء وی این تکلف بوی پیش آمد
شیخ ابویزید باعتذار بجانب آن شیخ رو آورد و عذر تقصیر خواست امثال این
حکایات پایان ندارد و صاحب فصوص الحکم قدس سرہ میفرماید در فص یونسی کہ
شفقت بر بندگان اللہ تعالی سزاوار تر ست از قتل کردن بغیرت در راه حقتعالی
حضرت داؤد علیہ السلام و علی نبینا و آلہ خواست بنائے بیت المقدس را پس بنا کرد
چند بار مکرر پس ہرگاه فارغ میشد از و منہدم می گشت پس شکایت کرد آنرا داؤد
علیہ السلام و علی نبینا و آلہ بسوئے حقتعالی پس وحی فرستاد بسوئے وے حقتعالی کہ خانہ
من کہ بیت مقدس باشد راست نیاید از دست کسی کہ خونریزی کردہ و آن حضرت
پیش ازین جالوت را بامر الٰہی کشتہ بود چنانچہ حقتعالی میفرماید قتل داؤد
جالوت پس داؤد علیہ السلام و علی نبینا و آلہ گفت کہ آیا نبود آن کشتن در راه تو
حقتعالی گفت آری در راه من بود و بامر من بود و لیکن آن کشتگان آیا نبودند بندہا
من یعنی بندہا من بودند پس متغیر شد داؤد و گفت اے پروردگار بگردان آن بنا را از
دستہا کسے از من باشد یعنی از اولاد من باشد پس وحی فرستاد حقتعالی بسوی وے
کہ پسر تو کہ سلیمان باشد وے را بنا خواہد کرد و غرض ازین حکایت این ست کہ
مراعات این نشأ انسانی بہتر ست و آراستن وی اولی تر از ہدم وی آیا نمی بینی

دشمن خدا تعالی را که کافر ستار حقتعالی باشد بدرستیکه واجب گردانیده برآنها
جزیه و صلح را تا باقی ماند حقتعالی گفت وان جنحوا للسلم فاجنح لها وتوکل
علی الله یعنی اگر میل کنند کفار بسوی تو ای محمد بهر انقیاد و صلح پس میل بکن
بسوی آن نهاد بده انچه خواهند و بسپر کار خود را بحق تعالی آیا نمی بینی که مر انکس را که
واجب است بروی قصاص بدله خون گرفتن چگونه مشروع ساخته بر ولی مقتول
گرفتن خون بها و یا عفو یعنی آنکه خون بها گیرد و یا اگر اعراض نماید از خونبها و عفو پس
درین هنگام بکشد کشنده را آیا نمی بینی حقتعالی را که وقتیکه خویشان مقتول بیشتر
باشند پس یکی از آنها راضی بخونبها شد یا گذاشت قصاص را و دیگر خویشان وی
نمیخواهند مگر قصاص و کشتن کشنده به چه طور مراعات نموده است آن راضی
بخونبها و یا بعفو را و ترجیح می دهد وی را بر دیگران که قصاص میخواهند پس کشته
نمیشود آن کشنده بلکه بخونبها قصاص مبدل میشود آیا نمی بینی حقتعالی را که فرموده
جزاء سیئة سیئة مثلها یعنی جزای بدی که کشتن از راه تعدی باشد بدی است
مانند وی که کشتن کشنده باشد بمکافات کشتن وی پس گردانید حقتعالی قصاص
را که کشتن کشنده باشد بمکافات تعدی وی بدی با وجود اینکه مشروع و مباح است
در شریعت غرا بلا شبهه پس هر شخصیکه از قصاص و بدله گرفتن گذشت و صلح کرد مزد وی
بر الله تعالی ست زیرا که آن انسان که مستحق کشتن بود بر صورت وی ست و ظاهر
نشده است حقتعالی باسم ظاهر خود مگر بوجود بنده پس هر که مراعات کرد بنده و نگاهداشت حق
وی مراعات نکرده مگر حقتعالی را و تمامه شرح و بسط در ان کتاب محکم ست این مقام سیاق
آنرا اقتضا نمیکند واگر بسط خواهی پس متوجه شو بسوی فصوص الحکم که ترجمه لسان نبوی ست

صلی الله علیه وعلی آله وسلم و از آنجمله انیست که چون دست از بند تشخص جدا شد
وی و مردم دیگر که رفیق وی بودند جماعه کثیر خواستند تا مکافات آنچه بروی واقع گشت
کنند در کمین ایذا بودند حضرت شیخ قدس سره الاصفی هیچ خطره ازین فکر تا نتیجه آنها
نداشت چه شجاعت بر کمال داشت چنانچه شمه از آثار آن پیشتر تحریر یافت و منزوی
زاویه مَن یَتَوَکَّل عَلَی اللهِ فَهُوَ حَسْبُه بود ناگاه صورت سالار احمد علیه الرحمة که
مزار مبارک شان در حضرت بانسه است گویند که وی از رفقای سالار مسعود غازی
علیه الرحمة که در بلده بهرایچ مدفون ست و زیارتگاه خلائق بجدست حاضر شده گفت
که من مدد شما هستم هیچ از آنها بر تو ظهور آنچه میخواهند صورت نخواهد گرفت جماعه کثیر از آنها
در حضرت بانسه جائی قریب تر از خانه مبارک حضرت شیخ قدس سره الاصفی جمع شدند
در شب تاریک مردم قریه مبارکه در خواب و حضرت شیخ قدس سره الاصفی بعادت
قدیم با رب خود بود یاد با یقان ندارم که اندرین اثنا صورت حضرت بزرگوار سید
عبد الصمد رحمة الله علیه وعلی اسلافه وبارک الله فی اخلافه هویدا شد و گفت جمعیت
خاطر باش چیزی از محظور آنها نخواهد شد لیکن مظنون است بعضی آنجمله در شجاعت
ابنای اجناس انگشت نما بودند چنانچه ثانی آنها را مردم فتان میدیدند در خلق شجاعت
باوجود این شجاعت هرچند خواستند که بخانه درآیند و بدیوارها که در قامت قصیر بودند
عبور نموده بخانه درآیند بمقتضای لطف قادر مطلق که طویل است اقدام آنها پیش افتاد
و در آن [illegible] ماندند تا شب بآخر رسید شرمنده شده راه غفلت
خانه خود باز گرفتند و در خود متفکر بودند که چه حال است که از ما جرأت نشد و چه بود آنکه حضرت
شیخ قدس سره الاصفی در خانه تنها بود و در حقیقت با تنها بود که شیخ انوار عنایت ربانی

بوده‌اند بلکه با کسی نبود الا با رب خود درین نکته است هوش فرمایند چه عرفا هر چیز را که مشاهده نمایند تجلی حقتعالی باسم ظاهری در شهود دارند بعد ازان بعض آن جماعه ملاقی شدند سرنگون و الله اعلم همچنین روایات پایان ندارد ازین باز گردیم

وصل چهارم در نبذی از کرامات و خرق عادات که متضمن بعض تاثیرات بر صحابه

از انجمله آنست که حضرت شیخ قدس سره الاصفی بر کنارهٔ آب نهر که کلیانی نام دارد در زیر درخت برگد که آن درخت مخصوص به بقعهٔ هندوستان است بباء موحده و را و مهمله ساکن و فتح کاف فارسی و در آخر دال مهمله ساکن بسیار سایه دار و کثیر الاغصان و عریض الاوراق است و عمر طبیعی از حد زیاده نشسته بود و عادت شریف بود که در زیر آن درخت در اکثر از اوقات با حقتعالی اطمینان داشت و احوال طاری میداشت که نطاق تحریر قاصر است از استیفا شمه ازان القصه در نواحی آن درخت یک کلاغی میش مرده افتاده بخاطر مبارک گذشت که برین نظری باید افگند پس نظر التفات باحیا وی افگند فی الفور زنده شد باز حضرت شیخ قدس سره الاصفی بجانب دیگر متوجه شد التفات را گذاشت بحال سابق خود آن کلاغ میش مراجعت نمود و همچنین طور بود در احیا حضرت عیسی علیه السلام وعلی نبینا و آله الطاهرین تیش می بر قدم وی بود و الله اعلم بحال عباده المخلصین ناقصان را مجال دم زدن در تعیین مقام اولیاء الله الذین لا خوف علیهم ولا هم یحزنون بکدام وجه باشد و از انجمله آنست که حضرت شیخ قدس سره الاصفی در زیر درخت با نیاز و احوال حمیده در جناب حقتعالی بود ناگاه مردی سوداگر

چند کس که مرتکب همه معائب بود و ظلم و سرقهٔ کبری که عبارت از وی در کلام مجید
بمحاربه با الله و رسول صلی الله علیه و علی آله و سلم واقع است از وی هویدا بود و گویا که جبلت
وی برین شنیعه بود پیدا شد نظر حضرت شیخ قدس سره الاصفی بر وی افتاد بمجرد افتادن
نظر بر وی آواز هاتف غیبی رسید که نظر بر وی مقلّب حضرت شیخ قدس سره الاصفی
اشتغال مرا آورده و چشم پوشید حال آن مرد متغیر گشت از آسیب این آمد همه چیز که با خود داشت
گذاشت و مجاور درگاه علیه شد و طلب حق در نفس مستولی گشت و از هر چه از اوصاف
سابقه که داشت بری گویا قلب حقیقت شد بعد ازان حضرت شیخ قدس سره الاصفی
در ذکر مشغول ساخت و بذکر جهر خفی تمامه شب و روز مشغول می بود و احوال پیدا
کرد که لَا عَیْنٌ رَأَتْ وَلَا اُذُنٌ سَمِعَتْ از آنجمله اینست که آواز هاتف می شنید
و از ارواح طاهره مجاورت داشت و ذکر حصی می شنید روزی گفت که عجب است
از مردم که نمی شنوند این سنگریزها بزبان بلند می گویند مضمون لا موجود الا الله در وی
نشسته بود گفت که این تهمت عقلی از تحت و کسب نیست حال حضرت شیخ قدس
سره الاصفی تاثیری آورده است بجناب حضرت شیخ قدس سره بعرض رساند که این
چنین جواهر را در رشتهٔ قلیل المسکنه با سفت اسرار الهی را هویدا مینماید حضرت
شیخ قدس سره الاصفی چیزی نفرمودند القصه بعد ازان که چون وی منزوی و
طالب حق بود و از همه لذائذ دنیا و مزخرفات وی گذشته بر عیال وی جهات
نفقه به تنگی رو آورد چه وی از حرام و حلال کسب کرده بحوائج عیال میپرداخت وی از
اکتساب انحراف ورزید و از اشتغال تحصیل اسباب معاش متقاعد گشته ازین
سبب جمله از نسا از متعلقان وی بخانه حضرت قدس سره الاصفی و هدانا یقسطه

الاولی آمدند و در خانهٔ خود با بتر سخنها بر زبان مے راندند و بجناب پاک حضرت
رحمه الله تعالی بی ادبانه لام و کاف میزدند چه مردم نساء ناقص العقل والدین سوای شیوه
حرص و شره بلذائذ دنیاوی چیزی دیگر محظوظ در اذهان کاسدهٔ آنها نگشته و بلاها که در زمان
سابق روداده چنانچه خسف قارون و اهلاک قوم لوط و شهادت حضرت زکریا و یحیی
علیهما السلام و علی نبینا و آله و محن حضرت یوسف علیه السلام و علی نبینا و علی آله الطاهرین
و حادثهٔ هائلهٔ حضرت امام الائمه حضرت امام حسن و امام حسین رضی الله تعالی عنهما وغیره بسبب
نساء بود القصه آن زنها پیش حضرت قدس سره الاصفی رسیده بتفقق اللفظ والمعنی زبانها
دراز سخنهای نالائق راندند و عمها میرزا ساختند و گفتند که نفقه و کسوهٔ ما از شما بند شد شما چه
کردند بالجمله چیزها گفتند که در تفصیل آن کلفت ست بجبین حضرت شیخ قدس سره الاصفی
ناخوشی پیدا شد ازین راه گفت که من غنی وی را این بخشیده بودم کسیکه بخشیده بود مسترد
گردانید همان بر زبان آوردن همان تبدل حالش چنانچه بود شد بلا تفاوت چون در خود
نگاه کرد خود را حیوان یافت غمگین شدن گرفت و خود را خواست که هلاک گرداند آهن آبدار
در دست گرفت خواست که خود را ذبح کند مردم گرفتند باز داشتند زخم بحلق رساند لیکن
بسبب احتیاط مردم ساری نشد بجناب پاک حضرت قدس سره الاصفی التماس کردند قصد
هلاک خود کرد حضرت شیخ قدس سره الاصفی متوجه وی نشدند چندی در غم ماند بعد مرور مدت ملکیه
طمع برجوع مطالب سابقه که موهبتی بود در گذشته و توقع باز آمدن مطلوبات از امکان رفته و یا بس
کلی شد بدستور قدیم بکار و بار خود مشغول شد اینقدر باقی ماند که از قطع طریق و گرفت اموال
مردم و ظلم بر خلق و جمع ناشائسته سابق انحراف داشت و بصلوة و صوم ظاهر التیام
داشت به عقیدت بجناب پاک حضرت قدس سره الاصفی داشت و از انجمله ایست

که محمد اسحاق نامی از قوم افغان در بلدهٔ شاهجهانپور در خانهٔ خود حضرت قدس
سره الاصفی را بچشم باطن دیده و ظاهر آثار توجهات دریافته وی حضرت قدس سره
الاصفی را ندیده بمردم دیگر از حلیهٔ مبارک نشان او گفتند این حلیهٔ مبارکه حضرت
شیخ قدس سره الاصفی ست وی متوجه بسمت بافسا شد بعقیده بسی مشرف شد درخواست
بیعت نمود حضرت قدس سره الاصفی گفت بیعت خواهی کرد حالا بذکری مشغول
شو وی را در مسجد برد و تلقین ذکر نمود بمجرد تلقین یافتن آواز هاتف شنید بعد دو سه روز
در تزاید شد هر روز ترقی در ترقی روزی پیش حضرت قدس سره الاصفی مطربان تغنایی
می گفتند و حضرت قدس سره الاصفی در حال خوش بود بنده درگاه از محمد اسحاق گفت
میل بسرود داری وی در مسجد نشسته گفت خبر میدهد که حضرت را میرسد که کامل و چون
ترا می رسد تو ناقص هستی بدانکه در استماع سرود اختلاف فقهاست بلکه امام شافعی و شمس
الائمه سرخسی از فقهای حنفیه و شیخ ابویزید بسطامی و شیخ ابن عربی رضوان الله تعالی علیهم
قائل بحل اند و تفصیلش موضع وی ست و گاه باشد که مباح بعارضی ممنوع میشود چنانچه
نکاح آنکس را که حاجب از ذکر الهی باشد چنانچه از نفقه و کسوه و سکنی عاجز باشد پس
بعد نکاح در کسب آنها مشغول پس آن حلاوت از دست رفت همچنین سرود است که هر چند
مباح ست چنانچه اکثر از علما بوی رفته چون اشعار سرود علی الخصوص اشعار هندیه مشتمل
بر مضامین عشق مجازی که متعلق به زنان و امارد است و آهنگها که نفس را ذوقی می دهد از جناب
الهی باشد بیباشد پس همچنین سرود امثال همچنین مردم را مباح نباشد این راه محمد اسحاق
بخطاب لایق مخاطب شد روزی در مجلس حضرت قدس سره الاصفی حاضر بودم ذکر
سرعت محمد اسحاق و تاثیر بود گفت اگر در او بهت القات ... اشغال کرد میشد

اهل فرس و غیره می نامند میکردم وی هم متاثر می شد و تاثیرات حضرت شیخ قدس
سره الاصفی به اصحاب خودش زیاده تر زیاده بود و تفصیلش خالی از عسرت نیست و از انجمله
انیست که شخصی در ملک دکن در کسب اسباب معاش دنیاوی پریشان احوال بود و فتحی
در انجام بود که صورت حضرت شیخ قدس سره وی را نمود ا شد و لا یسائی وی کرد روز دیگر
همچنین و چون این معامله در حالت یقظه بود تفاوت در معامله و احساس یقظه نکرد و ا
خودش نزول فرمودند وی را علم هم شد که حضرت شیخ اند قدس سره و گاهی ندیده بود
بعد ازان مرفه حال شد و اسباب دنیاوی زیاده تر زیاده از کفاف شد چون مراجعت
از ملک دکن باین سمت نمود بوطن خودش که قصبه ملاوه ست قاضی شده آمد رخصت
توقف روا نداشت و آمد بشرف بیعت مشرف شد از بعض یاران شنیدم که حضرت شیخ
قدس سره الاصفی متوجه بسیر شد چنانچه عادت شریفه بود که در اکثری از اوقات علی الصباح
بر اسپ سوار شده بجانبی از بیابان و بیشها و سوا اهل چوپها متوجه می شد اگر مرکب نبود پیاده
میرفت بصاحبزاده والا سید غلام دوست وفقه الله تعالی لما یحبه و یرضی فرمودند و فق
ولینه قدس سره الاصفی گفت که اگر شخصی بیاید وی را نشانید تو تضیع کنید من باز گشته
میرسم متردد خاطر نشود باز متوجه بسیر شد بعد چند ساعات آنفر آمد و منتظر رسید حضرت شیخ
قدس سره الاصفی نشست بعد ازان حضرت شیخ قدس سره الاصفی مراجعت نموده صحبت
ویرا پذیرائی آورد روزی در صحبت حضرت شیخ قدس سره الاصفی نشسته بودم ذکر احوال صلاح
و خیر بود اندرین اثنا گفت که بخطاب من لا یشبع مخاطب شدم که فلان ولی ازین عالم در
ملک دکن رحلت کرد بنماز وی برو رفتم مردم را دیدم که از دفن فارغ شدم بر مزار نماز گذاردم و مراجعت
نمودم در اثنای راه در قصبه ملکا که در دکن ست با آن شخص متلاقی شدم و سبب رسیدن در

دکن
دیگر
ملاوه
چهارپایه
غلام دوست
و بنماز وی
ز وود رفتم

حالت دفن آن بود که بمجرد سماع خطاب بعارضی توجه بآن امر نشد فی الجمله گفته شد و از الجمله
انیست که بعض یاران را در معامله دیده یاد ندارم که در یقظه بود و یا در نوم ولیکن نوم
و یقظه وی مساوی ست چه در حالت یقظه پیوسته استحضار او ذات و غیب حضار او حاصل
داشت با التفات و بی التفات هرگز مؤنت توجه و مراقبه احتیاج نبود که در گل فرو میرود تا آنجا
رسید که تا تحیین فرو رفته بسر فقط بیرون مانده بود درین وقت حضرت سید عبد الصمد رحمه الله تعالی
ای فرو رفته جانب زیر ۱۲ منه
و بارک الله فی اخلافه هوشیار شد و گفت که نمی بینی که این چه کرد حضرت شیخ قدس سره الاصفی
میگفت که در دل داشتم که این یار خلاص از ورطه یابد این دوست ترا داشتم بعد از آن دید که سگها
خوش لباس و زنجیرها از بین او دور شده و سرنگون بعد از آن آن یار خلاص یافت سبب
آن بود که وی قاضی شده بود و حضرت شیخ قدس سره الاصفی بسیار بسیار ناخوشی از
قضات بیان داشت بعد از آن یار بحضرت شیخ قدس سره الاصفی ملاقی شد و گفت که من
ای قاضیان ۱۲ منه
باین بلا مبتلا بودم مارا اخلاص نکردند ظاهرا حضرت یکی فرمود که خلاص از ینجانب بود و خود
خود نبود هر چند بظاهر دست گرفته نکشیدم و در وقتی میگفت که از توجه من خلاص یافت یا از
حضرت شیخ قدس سره الاصفی از آن یار پرسید آن سگها کدام بود آن یار گفت الدنیا
جیفة وطالبها کلاب پس حضرت شیخ گفت که هر چه بقضا راضی شدید گفت من
انحراف نمودم و هرگز قاضی نخواهم شد بعد از آن تا آخر عمر قاضی نشد حضرت شیخ قدس
سره الاصفی میگفت که آن سگها قضات بودند و از الجمله انیست که حضرت شیخ قدس سره الا
چیزے از دعوات اسما بهر امور دنیا و دینی هرگز نمی دانست و نداشت مگر حدیثا و

و از الجمله | و استحضار | نوم و یقظه وی | بیرون | رحمة الله علیه | که می بینی | که چه | یافته | آن یار | نکرده بید | از آن | و از الجمله

شیخ عبد الرحمن ... انصاری نقشبندی قادری ... [illegible]

که وی را انکار می کرد که هیچ لیکن مقام وی بدرجه سنام علیین و صدیقین رسید مکاشفت
بدعوات و تاثیرات اسامی شد و بهر امری که ملتفت بوی میشد یا توجه تام میکرد صورت فعلیت
میگرفت و بالجمله بجنت و رضا هر چیز را که میخواست میشد و امثال چنین وی بیشمار خواهد بود
از انجمله انیست که زنی تشکی نموده از سیب جن بود و اولیای وی آمد تظاهر ساختند حضرت شیخ
قدس سره الاصفی متوجه بوی شد و خادم را گفت که بچابکی وی را بزن وی چند چابک
بریدن وی رساند فی الفور بحالت قدیم رسید تا این زمان اثری از جن بر وی ظاهر نیست و
ازین جمله انیست که آن یار که حادثه قضا داشت گفت که عسرت از حد گذشته چیزی تعلیم نما
حضرت شیخ تکلم شد بآیتی کریمه وی را تعلیم نمود وی چند بار خواند تیسیر بسیار شد تا این زمان
مرفه ست حضرت قدس سره الاصفی در اکثری از اوقات میگفت که عجب است از ان یار
که این چنین حال را مشاهده نمود و طلب اسباب معاش از وی نرفت لیکن بدانکه آن یار هر چه
متلوث با فزونی اسباب معاش که عبارت از زر و مال ست و اسباب وی مثل تملکات راضی
محرجه نقلات بود لیکن احیای سنت ادا و بذکر مشغول میباشد و مناسبت با دل داند و
معتقد توحید غیر رموز و از انجمله انیست که عالم جن مسخر وی بود در تسخیر صولت جن حاضر
میشد اگر وی را میگفت که شخصی را که آزار میدهی بگذار میگذاشت لیکن حضرت شیخ قدس
سره الاصفی متوجه بگذاشت نمیشد مگر احیانا چه وی مرضی دوست طلبید سوا ذکر وی
چیزی دگر دوست نمیداشت ازین قبیل حادثه عجیبه غریبه ست که شخصی از عصبان این نام

این جواهر در سلک تحریر در آورده از نسخهٔ قطبی که شرح شمسیه باشد تا آوان شرح مواقف سامع و
قاری این ناظم بود اولیاء وی عزم مناکحه وی کردند در قصبهٔ فخرپور که در نواحی بهرایچ ست
خطبهٔ وی کردند بعد از ان بنا بر مناکحت متوجه بآن قصبه شد مردم کثیر همراه شدند چنانچه عادت
بالکسر زن خواستن ۱۲
اهل هندست در اثنای راه مریض شد بی سبب ظاهر چون بآن قصبه رسید مردم وی را سوار
کردند بر اسپ چنانچه عادت هندست که مناکح را سوار بر اسپ کرانده میبرند بی سبب ظاهر از پشت
اسپ افتاد و مردم متعجب شدند وی میگفت که گویا کسی از اسپ فرود آورد القصه مناکحت
کرده مراجعت بخانه نمود که از ان قصبه چهارده و یا پانزده کروه مسافت دارد و لیکن
در بیماری تپ غیره و درین اثنا احتباس بول قریب شب و روز تمام داشت بعد از ان
زوجه وی را بخانه ابوین فرستادند چنانچه عادت هندست که تا چند سال از نکاح زن
بخانهٔ ابوین می ماند و گاه گاه بخانهٔ زوج می آید تا آنکه الفت کامل گیرد پس بعد چند ماه
چون بیماری رفت و صحت کلی شد عزم آن قصبه که خسرپوره است نمود چند [illegible] بجناب
حضرت قدس سره الاصفی حاضر شد و گفت که آنرا منع کنید تا خطر رفتن بجانب آن قصبه نماید
حضرت شیخ قدس سره الاصفی ببعض یاران که از عصبات وی بودند گفت که وی را منع
کنید تا گرد این کار نگردد و رنه بلای خواهد رسید چون وی و اولیاء وی عقیدت بجناب
حضرت شیخ قدس سره الاصفی نداشتند امر وی را بجانب پشت نهادند و بجوز عزیمت
مرکوز خاطر شد پس مقرر کردند که فردا شب شود از خواب در آخر شب بیدار شده بیدار
ساختند وی چون مرکوز خاطر عزم سیر سمت آن قصبه بود دانست که مردم برای سفر
ساختند این را گفت که کتاب من که فلان ست همراه بگیرم یکی از ان وی چون بیار آورد
بوی داد و بعد از ان می بیند و شکل مهیب و سیاه رنگ چشم [illegible] شکل مردم پهلوان مکر و [illegible] الخ

هیبت و ترسنده ۱۲ اشی | قرینه ۱۲ م

فرود

[illegible] کنند

به بیدار

برم

جسیم وی [illegible]

ازین آسیب ورد ند حضرت شیخ قدس سره الاقدس التفات نکرد هر چند این قدر کفایت داشت
که التفاتی میکرد والله اعلم باسرار عباده هر چند از اتمام قصه تعلق باین رساله ندارد لیکن
چون قصه شافی داشت بنظر عوام اقتضاے آن کرد که اتمام باید نمود پس بشنو بعد چندے
درویشی از ملامتیه که حال قوی داشت پیدا شد و بیاری که از قوم حلاق سر باشد چیزے
تلقین نمود وی آسیب ده را در خانه نشاند و بیرون خانه بفاصله چند گز نشست و گفت
اگر جنها چیزی بگویند جواب ندهد و هرگز با آنها تکلم ننماید بعد ازان یاران آن ملامتی در خواندن
اسما مشغول شدند بعد ساعتے آن جنها که دادا آسیب ده شدند بهمان صورت هیبت که پیش ازین
در وقت بردن ظاهر بود آن هر دو جن شور کردند و تهدید و تخویف نمودند که بار از اجنه مستقیم بر
غالب آن جواب ندادند درین شغل چندی گذشت بعد ازان بالحاح و عجز پیش آمدند مطالبه
وصیت جواب ندادند بعد ازان بسیار عجز و آرزوی تقصی خود ها کردند سود نکرد لاجرم سست
شدند طاقت جنبش و حرکت نماند پس آنها را در دو شیشه بند ساخت آن هر دو جن مثل دود
شده داخل آن هر دو شیشه شدند اگر کسی میخواست که بر آرد و بشق نفس می آشت باز آنها
را بیرون آورد مثل دخان بر آمدند و بهمان صورتها متصور شدند باز در شیشها در آورده در زمینی
ظاهر از نواحی زید پور که از حضرت با فضاها صانهما الله تعالی چهار کروه باشد دفن کرده گفت
اگر آن شیشها بر آید طاقت بیرون شدن ندارند حالا هیچ تردد خاطر نیست چنانچه چند فرزند
شدند و از فرزند کلان فرزند شدند تا این زمان این تحریر انشاء الله تعالی نسل از دیگر فرزند
هم خواهد شد الی ما شاء الله تعالی و از انجمله انیست که بمقتضای من له المولی فله الکل
تاثیرے بسیار بود ازین راه بهر که در بعض حالت که از خود غائب می شد میدید بحقتعالی
و میشنید بحقتعالی و بطش میکرد و بطش بحقتعالی نظر میکرد متاثر می شد چنانچه در ...

دران حالت یا مثل وی دیگر حال باشد نظر برنگر وچون حالت وی متغیر شد در
هر حینیکه اذان میشنید در هر حالت که می بود بر خاسته و دیده بدروازه مسجد آمده آواز
میکرد و موذن چون الله اکبر گفت وی هم آواز خود می کرد چون موذن شهادتین میگفت
وی هم آواز می کرد تا آخر اذان چون موذن از اذان فارغ میشد وی هم از آواز کردن
می ماند بجایی که بود میرفت همچنین سالها گذشت دانسته است که آن سگ را
خواصی در عقیدت بود ازین سبب حضرت شیخ چون بعزم سیر برمی خاست وی همراه
میشد روزی حضرت قدس سره الاصفی از اسپ فرود آمده گلیم خود فرش کرده نشستند
با حبیب مجاور رش اسپ در سرکشی آمد و گریخت و حضرت شیخ قدس سره الاصفی متوجه
نشد چه از زخرفات دنیا و به التفات نداشت آن سگ دوید و سد راه اسپ شد
تا آن زمان که اسپ ایستاده شد باز آمد و بجانب حضرت قدس سره الاصفی می آورد
و اشارت بسوی جانب اسپ میکرد بعد از ان شخصی آمد حضرت شیخ قدس سره الاصفی
بوی گفت که همراه این سگ و دجاییکه برود و آن شخص همچنان کرد و دید که اسپ ان
نواحی هست گرفت آورد ظاهرا چون آن سگ مرد حضرت شیخ قدس سره الاصفی
حکم بدفن وی فرمود بی تکفین و غیره اسباب موتی مردم و از انجمله انیست که حضرت
شیخ قدس سره الاصفی در زیر درخت برگد بر کناره جوی کلیانی گلیم خود را فرش کرده
جهت رفت تا وضو نماز و بعد فراغ وضو بر فرش خود آمده دید که ماری سیاه که از ان جنت
مانده باشد بر فرش نشسته حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت اگر بقصد فساد آمده
بیا گفت که من بهر استماع ذکر آمده و اولیاء الله تعالی را الهی گزم و مستمع ماند و رفت
و از انجمله انیست طبیعت حضرت شیخ قدس سره الاصفی مائل با مروکه بر سوم نام

داشت بند ... جاے سوار شده همرفت آن محبوب را همراه می
یافت چنانچه ... هن حسب خود همراه ست اند تو اتب بازماند تشنگی
در وسر شد چنان استیلا گرفت که قرار نداشت گاهی سر را بلند می گرد و گاهی به فرش
می مالید کسی گفت وی را فلان و فلان می بیند کسی نیست که درد وی د درکند حضرت
شیخ قدس سره الاصفی متوجه بوده درد وی را کشید فی الحال وی صحت یافت
و درد به سر مبارک مستولی شد و آن شب بسیار شد پیش درویشی رفت و حال را اظهار کرد
وی به نصیحت پیش آمد چه لازم بود که برهند دیچه اینچنین کردن حضرت شیخ قدس سره
الاصفی چیزی نفرمود بعد از آن آن درویش ورد وی استعمال کرد آن وجع فرو شد
و صحت شد این بنده درگاه گمان می برد که این حیله لاقیه است غالب آنست که
بالتفات حضرت شیخ قدس سره الاصفی صحت است بعد از ان حضرت قدس
سره الاصفی بزیارت مرتاضی متشرع که دقیقه از دقائق سنت نبویه صلوات الله تعالی علی
صاحبها و علی آله نگذاشته رفت و کیفیت همراهی آن معشوق گفت آن شیخ مرتاض
گفت اگر آن هند دیچه را شائبه از محبت الهی می بود ظن می بردم که وی محبوب ش
حاضر بود خطره شناست که رو نمود اندرین اثنا حضرت میر سید عبدالصمد علیه الرحمة
و بارک الله تعالی فی اخلافه بحضرت شیخ قدس سره الاصفی ظاهر شد و گفت محبوب را
در خود باید نگریست و خود معشوق خود باید بود در وقت معشوق را در خود اعضاے وی
را عین اعضاے خود یافت بمجرد این شنیدن وسوسه از دل رفت بعد از ان هیچن
وی را می دید در نظر حسن و زیبا نمی آمد وی قبل از این متوجه بجانب حضرت شیخ
قدس سره الاصفی نمیشد حالا میل طبع وی بجانب حضرت شیخ قدس سره الاصفی

بیننه

کردید

بسیار لیکن چه الآن قد ندمت و ما ینفع الندم قد مکن بالصیف از انجمله

ایست که روزی در قصبهٔ اٹیٹھی بود زنی در چاه افتاده و شب بود حضرت شیخ

قدس سره الاصفی در نواحی آن چاه میگذشت حالش دریافت ترحم و احسان بر

حالش بروی صورت گرفت عنایت بر او نمود و متوجه بحال درمانده شد و ے

از چاه برآمد مردم متحیر بودند چون برون آمده ظاهر شد و بعض مردم بجود نسبت

میکردند آن زن می گفت که من و برای تو هم از ین مردم که میگویند نیست

و از انجمله اینست در مجلس بعض علما حرف خرق عوائد در میان شد و ے

استجاب کرامتی که حضرت سیدة النساء فاطمہ زہرا رضی اللہ تعالیٰ عنہا از پیغمبر خدا

صلوات اللہ تعالیٰ علیہ و علی آلہ دیدہ کہ ردای مبارک از پس بہ پیش میکشیدند اندام

مبارک حائل نمی شد بی تکلف از طرفی بطرفی می آمد حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت

حالا ہم بفیض رسول خدا صلوات اللہ تعالیٰ علیہ و علی آلہ الطاہرین از امثال ای وی

که خلفای باطن باشند میتوانند شد پس گفت چادر را بکشید کشیدند ہمانطور یافتند

و از انجمله
اٹیٹھی
بیرون
و از انجمله
فاطمۃ الزہراء

[illegible]

سر و طرف چادر را گرفته کشید تمام اندام مبارک حایل نشد و در اکثری از اوقات
میگفت که فیض روح القدس اگر باز مدد فرماید دیگران هم بکنند آنچه مسیحا می کرد
روزی در کنارهٔ حوضی کلان که بسیار وسیع ست در نواحی موضع ساداسو واقع ست
نشسته بود و گفت این قدرت مخصوص بکسی نیست بالفعل هم میشود بدانکه بعض
مردم گمان می برند که خرق عادت که از انبیا علیهم الصلوة واقع شود از اولیا نمیشود
این حرف عقل زود تقبولش نمیخیزد چه احیای موتی از اولیا اکثر یافته شده و یقین
غیر وی بلا شبهه بلکه فرق این ست که بعد دعوی نبوت اگر صادر شود تصدیقا اما معجزه
و گر نه کرامت خواه از امثال ما یصدر عن الانبیا علیهم الصلوة و علی نبینا و آله الطاهرین
و هو الاحق بالقبول الله اعلم و از انجمله آنست که بعیادت بعض مریدان رفته بود و وی
بمرضی مبتلا بود که صحت از وی متوقع نبود و صاحب فراش بود و چون بلقای خجسته
حضرت شیخ قدس سره الاصفی بهره مند شد گریست و گفت بعد استفسار و تسلیه
که بهر شدت بیماری و یا خوف مرگ نمی گریم بلکه درین اندیشه ام که در سیویست مرض گرفتارم
که از حضرت صاحب مشغول میشوم این حالت را گریان نمایم چون حضرت شیخ قدس
سره الاصفی حال وی مشاهده نمود اسم رحیم متجلی شد پس گفت که فلان دل قوی دار
ان شاء الله تعالی یاد دار بعنایت الهی صحت ست و مراجعت بخانه نمود پس در صحت سرعت
بیشتر فی بود چنانچه همون روز بخودی خود نشست و از سریر فرود آمد و تناول کرد و دیده
و دلم گویا که هیچ اثری از مرض نبود و از انجمله آنست که چون پیوسته ...
بود از محرمات طعام که وجه حرمت وی ظاهر نیست اطلاع می یافت و یا حاجتی پیدا میشد
کز تناول آن باز می ماند و اگر کسی بد کردار تلبیس نموده بلباس صوفیانه پیش وی می آمد

سر و طرف
چادر بجانب ... بوسیط
چادر پشت ... مخصوص بود طرفین
از اولیا
حرف
تصدیق ... معجزه
الصلوة خواه
غیر آن بلا شبهه
و از انجمله
می نماید
تعالی
و از انجمله
از محرمات ... حاجتی
می نمود

می شد التفات نمی کرد بلکه انحراف و تحقیر می نمود با وجود که تواضع وے با صوفیان اهل
لباس زیاده از آن بود که تصور نموده آید از ین راه روزے حاکمی بلده لکهنو که از اقتدار
و شوکت شاهانه داشت بلقاے مبارک در خانه شیخ دوست محمد که حال قوی داشت
و از ماسوای حقتعالی در همه احوال و اوقات گذشته بود و بنا عمران تجرید الله
ساخته و بذروه سنام تفرید و عشق بهره مند شده بود
ساخته فرستاد بوقت دیگر طعام
شیخ قدس سره الاصفی قبول کرد لوقتی
حضرت شیخ قدس سره الاصفی می بیند که یک بچه اسپ بصورت و خوش رنگ را
مردم گرفته دندان وی جدا می کنند حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت برائے
برین قضیب بیان بد گفتند بهر خوردن شما حضرت شیخ از شما و آن طعام عجیب
شب بوقت دیگر طعام قسم قسم آمد حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت همه مردم
بخورند برائے من نگاهدارند درین وقت میل طبع نیست بوقت دیگر
می خورم چون مردم خورده مطابق اذا طعمتم فانتشروا متفرق شدند
آن حاکم هم رفتند آن طعام که نگاهداشته بود گفت من نخواهم خورد شیخ
دوست محمد چون بر بشره حضرت شیخ قدس سره ملالتی دید گفت چرا ملول هستی حضرت
شیخ قدس سره الاصفی گفت بهر این معامله شیخ دوست محمد کلمات گفت که از و
ظاهر می تواند شد که در طعمه امرا و حکام اشتباه و اختلال است و از صحبت آنها احتراز
می باید نمود و از ین راه نیز حضرت شیخ قدس سره در سایه درخت املی نشسته بود
یکا یک درویشی آمد و سلام علیک نمود بطریق قوم ملامتیه هندیه حضرت شیخ قدس
سره الاصفی هرگز هرگز متوجه بوی نشد و روی خود را از وی میگردانید و وے

صحبت

درویشی

را سائیس میگفت در حرفها در شان وی بزبان میراند که هرگز از شان وی نباید علی الخصوص با مردم درویشان چه با آنها حسن سلوک چندان داشت حاکی از وی است چون سوال میکرد همین طور از وی معامله میکرد و الحاح در سوال [illegible] سود نکرد همه مردم حضار در تحیر و تفکر شدند که باین معامله از درویشان در پیش [illegible] آن درویش راه گرفت یک دو ساعت نگذشته باشد که مردم از [illegible] آبادانیها که قریب وی اند آمدند و گفتند سائیسی بود اسپ را اصلاح می نمود و فلان فلان چیز را بدزدی گرفته برده ظاهر البلباس فقرا تلبیس نموده رفته مردم حضار گفتند اندرین ساعت رفته است تفحص کنید آنها در تجسس وی شدند و همچنین وقایع دیگر و احصائے کرامات خالی از کلفت نیست اینقدر مرهتدی را کفایت دارد و الله الهادی للاتمام فله الحمد و علی نبیه و آله الصلوة و السلام و رضوان الله علی اولیائه الکرام

تمت

الحمد لله که درین زمان مبارک کتاب مستطاب مناقب رزاقیه مصنفه استاذ العلما حضرت ملا نظام الدین صاحب فرنگی محلی در حالات و کرامات قطب الاقطاب حضرت آقاء باسنه قدس سره الاصفی حسب ارشاد حضرت والا مناقب قبله محترم جناب مولوی سید ممتاز احمد صاحب بانسوی رزاقی باهتمام و اهتمام زیر کیشر بماه جون ۲۱ سنه ۱۹۱۶ء مطابق سنه ۱۳۳۹ھ در مطبع خاکسار عابد علیخان مالک شاهی پریس لکهنو بزیور طبع آراسته و پیراسته شد

[illegible]